

Hind 19 krooni

HEA LAPS

JA TEMA SÕBRAD JA SUGULASED

9 2005

Postrid:
Westlife

Meie koolkonna
tunniplaan

Loomariigi
õpetajad

White Label

Kanadas
õpitakse eesti keelt

Lastetsirkus
Õpetaja unenägu
Skaudilaager

<http://kommitas.kalevee.ee/healaps/>

9 771406 344067

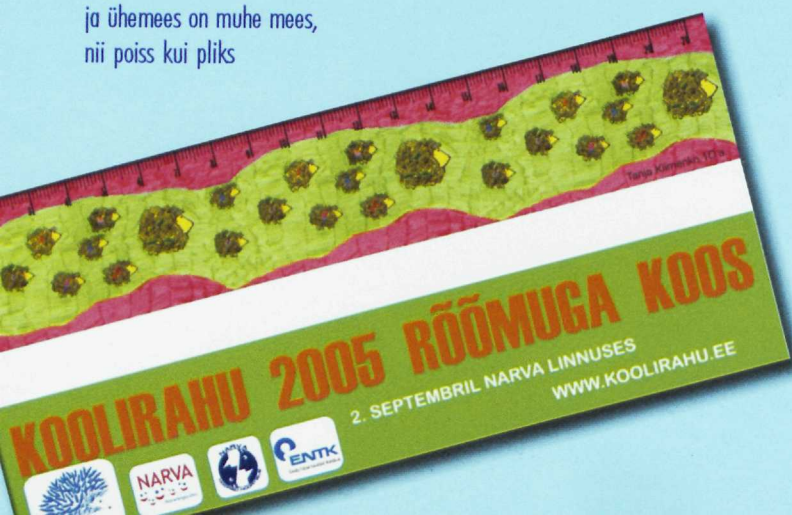

Mis aeg see on?

Mis aeg see on, kui kõik on paid?
Kõik pahandused otsa said
ja juttu pole tülidest,
kool ootab avasüli, sest
direktorid ei torise
ja politsei ei porise –
ka kahemees on lahe mees
ja ühemees on muhe mees,
nii poiss kui pliks

on kraps ja viks,
kõik saada võiks professoriks!
Nii õps kui laps, nii hunt kui tall –
kõik nüüd on ühe mütsi all.
Eks kõik me sinna mahu,
kui algab KOOLIRAHU!

Leelo Tungal

Kes-Mis-Kus?

Nr 9-2005

lk 21

lk 22

- 2 Toimetaja veerg
- 3 Värssed
- 4 Sabina Zinovjeva luulet
- 5 Rakke koolirahva loomingut
- 6 Kullo noored kunstnikud
- 7 Mis uudist?
- 8 Kanadas õpitakse eesti keelt
- 9 Kahe pea lood
- 10 Teaduskillud
- 11 Maailm 30 aasta pärast
- 12 Test
- 13 Naeru-uss
- 14 I. Tomuski Volli-lugu
- 15 Mustkunst
- 16 Koolimullid
- 17 Südamepäev tulekul!
- 18 Maaelust ja loomadest
- 19 Skautide suurlaagrist
- 20 Laste oma tsirkus!
- 21 Poster: Westlife
- 22 Meie koolKONNA tunniplaan
- 25 Kirjanurk
- 27 Et poleks igav
- 28 Ristsõna
- 29 Oke!
- 31 K. Kassi Sanderi-jutu järg
- 33 Suur vahetund
- 34 Barbindus
- 35 Koomiks
- 36 Loperpärlid
- 37 Musamuusa. White Label
- 38 Tere, loom!
Loomade õpetajad
- 39 Pop. Vastab Noizmakaz.
- 40 Järjehoidja
- 41 Laul "Õpetaja unenägu"

lk 9

lk 6

ELU MÖTE

“Mis on elu möte?”
küsis õpetaja kirjanduse tunnis.
Ise ta ju vastust ei tea –
miks meid siis vastama sunnib?

Istun pingil ja mõtlen,
tühi vihikuleht ees.
Täiskirjutatud lehte näen,
pinginaabri poole vaadates.

Kas tema teab elu mõtet?
Miks ainult mina ei tea?

Nii palju küsimusi,
ja mitte ühtegi vastust. . .

Käes!!!

See ongi vist elu möte:
otsida vastust küsimustele,
mida sa ei tea!

Sigrid Sibul Viluste Põhikoolist

HEA LAPS

Hea lapsuke
on natuke paksuke.
Hea lapsu
ei saa kunagi laksu.
Hea laps on alati krips ja krops,
emme-issi tubli laps.

PAHA LAPS

Paha lapsu
saab tihti laksu.
Kui laps on paha,
siis ta ei saa koristamise eest palka,
kuid emmelt-issilt saab malka.
Teda ei võeta matkasalka!
Paha laps viskab prahti maha,
on tema alles paha!

Marko Tõnisson Paldiski Gümnaasiumist

**Täname
Kultuuriministeeriumi,
Kultuurkapitali
ja Hasartmängumaksufondi**

Leelo Tungal

SELLE SUVE SUVENIIR

Värske heina sisse jäävad
mõned väiksed meelespead.
Kui on pikad talvepäevad,
on nad lehma meelest head:

mõnus mõelda niitudele,
mida kuldvas päiksekiir...
Meelespea on õrn ja hele –
selle suve suveniir *.

Liigub kurbust peletades
väsimatult lehma suu,
mäletsedes mäletades
meid hea sõnaga: ammuu!

* suveniir on mälestuseks saadud asi. Muide,
isegi talvel või sügisel reisil kaasatoodud
totsikud ja rätikud ja muud esemed on suveniirid,
mitte talve- ega sügisniirid!

SABINA ZINOVJEVA Tallinnast

Õpin Tallinna Ühisgümnaasiumis ning käin kunstikoolis sisekujunduse alal tarkust kogumas. Peale joonistamise on hobideks veel õmblemine ja kirjutamine. Nii kunstis kui ka kirjanduses on eeskujuks eelkõige klassikud.

•••

Sügavsinisel taevatekil täna tähed säravad,
nad minu mõtted siit kaugele kannavad.
Istun üksinda hiirvaikse mere ääres,
silmad tähtedele suunatud,
keha liikumatusest väga kurnatud.
Vaikselts ümisen omaette,
lasen jalad jääkülma vette.
Ei külm vesi mind enam hirmuta,
ma siiski tahan sinu juurde tormata,
segada vesi liivaga.
Sa tähed ja meri unest ärata!
Kui hooivihm sinu juurde ilmun!
Liivakõrbest sulle mere võlun!

Sügistuul

Sügistuul seob segamini südameid,
hooga hajub halemeelne hing
ja jaksab jalutada jõeveel jaanuarini.
Üksinda ümisesed ületab üürikest
teelõiku, teades: tunneteta tumedad triibud
võtavad valged vihaselt valdusse.

Sügistuul sasib segipaisatud soove:
olematu on olemas olenemata oletustest;
kauaks kadunud kiirustab koju;
lahkhelid lahenevad lootusega lillmustriга lõigule;
päike paitab poolnised päid;
rõõmust rökkab roosiline rohumaa –

sügis sammub sias!

Kadunud unistus

Tule tulipunased tulekeeled tuliselt teesklevad,
reetes roosiõit, rusuhunnikuks rebides.

Päikese piiritu palavus poolitab peeglit,
siledal sihverplaadil säravas sarkastiline silm:

teab teesklejate tegevuse figedat tagapõhja –
roosilill rapsas ratsut roosaga,
sõitis seitsme sooviga suurele saarele.

Laid laius liivamere liitumiskohas laialipaisatud lootustega.

Teda tembeldati tegelikkuse teeks,
kuigi kaugel kõigist kükitas keeruline kanal.

Lilleõis lootis leida läinud lelu –
põgenes poolikule pinnale, peatades pakasepoiste puudutust.

Agas ajameri avarus aukartustäratavaks avamereks:
uppusid utoopias uitavad uudistajad.

Lilleõis lasi lootusel linnuga lennata,
kaotas kiirustades kauni kiindumustunde.
Hetkeline hüljatus hoidis hoopeljat hiirvaikselts hirmul.

Sarkastiline silm seletas sügavuses soovide surma.
Tule tulipunased tulekeeled tegid tiirutavale tormajale tagasi.

Kirjalops

Haldjaplikad

Seal mäe peal tamme all
oli kord üks väike trall.
Seal vanas pühapaigas
vedas seitse neiu kaigast.

Seitse väikest haldjaplikat
elab seal juba üsna pikalt.
Igaühel kirju kleit –
ämblikel see saadud neil.

Elavad nad ühtsel meelel
alati neil laul on keelel.
Kes käib tasahänes luurel,
seitse plikat seal ta kuulab.

Liisa Salus

Rakke sünd

Ükskord ammu elas Eestimaal kuninglik perekond. Sellel perekonnal oli kõike – oli uhke loss, ilus, lõhnav roosiaed, oli raha, olid teenijad, kuid ometi oli neil kogu aeg igav.

Ühel imeilusalt päeval otsustas kuningatütar metsade ja rabade vahelt jalutama minna. No oli see alles teekond! Tal tuli läbi sumada niisketest rabadest, seejärel tuli astuda läbi tihedate rohuliblede. Ta pidi kõndima teravate kivide vahel. Kui kuningatütar oli juba poolel teel, roninud mägedest üles ja orgudest alla, hakkasid tema jalad kohutavalt valutama. Ta võttis oma kuldsed kingad jalast ja märkas oma üllatuseks, et tema imeväikesed jalakesed olid rakke täis. Üks suurem kui teine, nägi kuningatütar rohu sees teelehti. Ta võttis teelehed kätte ning silitas oma rakke teelehtedega. Pärast rakkude silitamist teelehtedega jäidki rakud teelehtede külge. Kuningatütar pani teelehed maha.

Nendest rakulistest teelehtedest tekkiski Rakke asula.

Ergo Sildmets

Haldjate kodu

Haldjad on toredad
lendavad olendid –
nad tahavad anda sulle
paremat olemist.

Nad elavad metsas,
kus on nende kodu,
kuid vahel harva
neil ei olegi kodu.

Nad võivad elada
majades,
esikus või ka
kapi sees.

Haldjate tiivad,
mis neid kannavad koju,
kuid ainult sinna,
kus on rahulik meeleolu.

Kristin Raak

Hiiepuud

Millest küll räägivad hiiepuud,
kes nii pikad ja kõrged?
Nad on tundnud küll tormituult,
kuid ikka nad tugevad, sirged.

Keda austatud sajandeid,
kes näinud on haldjaid ja vaime,
kelle juurde on tallatud teid,
kes kaitsevad iga väiksemat taime.

Kas nad räägivad kõigest sellest,
mida kuulnud ja näinud on kasvades,
puutumata tormidest, marudest
ja terveks jäänud aja hammasratastes?

Kui tõesti sa tahad kuulata,
mida räägivad need iidised puud,
siis mine hiide ja vaikselt seal seisa –
äkki paotavad sulle nad suud!

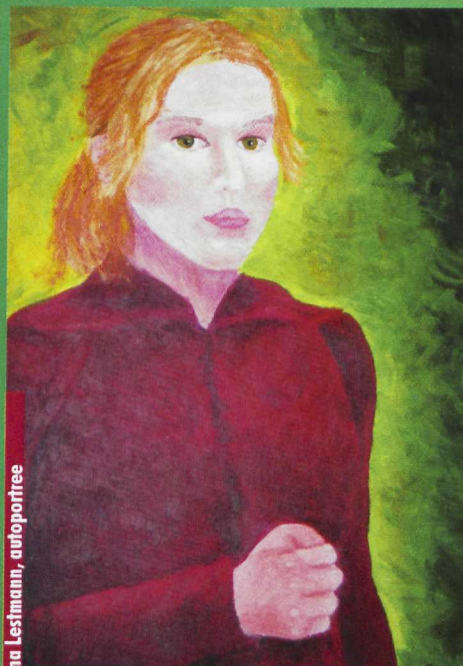
Kristiina Pruul

Slaid: Indrek Sel

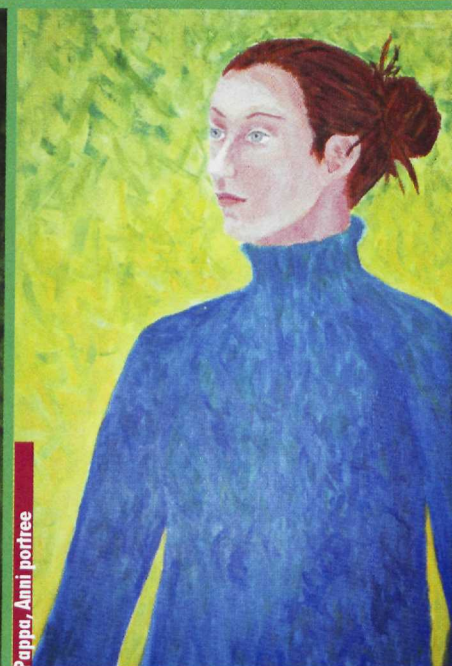
Tallinna Huvikeskus "KULLO" kunstiring

Hanna-Bret Yammi, autoportree

Susanna Lesimann, autoportree

Laura Pappu, Anni portree

Liina Soonvald, "Marge"

Anni Ilves, Laura portree

Annelis Leitmäe, Autoportree

Charlie tee mõrust magusa eluni

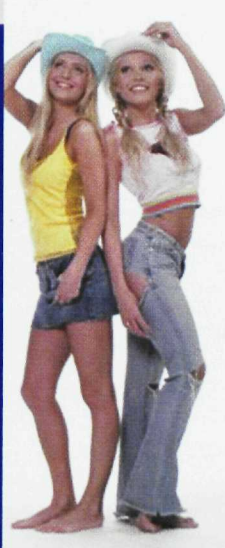
Roald Dahli raamatud on paljude meie lugejate lemmikuks: "Matilda" fännid rajasid omal ajal raamatuklubisidki! Kõik, kes said suu magusaks Dahli raamatust "Charlie ja šokolaadivabrik", saavad nüüd Charlie't näha ka kinolinal. Režissöör Tim Burton (kelle loomingust tuntuimad on "Batman" ja "Edward Käärkäsi"), valis vaese, kuid nutika Charlie ossa Freddy Highmore'i ning andis võlušokolaadivabrikant Willy Wonka rolli Johnny Deppile. Aga päris kindlasti tasub kõigil enne või pärast kinoseansi ka raamatuga mälu värskendada!

ETV kasvab ja kasvatab

ETV-s valmib uus lastele ja noortele mõeldud saatesari "Kasvamaa", milles kõneldakse hingeelu probleemidest, loodusest, keemiast ja muustki. Sarja projektijuht on Liisa Pakosta, režissööriks Mariina Mälik, sõna saavad psühholoog Aleksander Pulver ja bioloog Aleksei Turovski. Igas saates on väike seebikild perekond Tavaliku elust, vahendajaks Leelo Tungal. Peremured ja rõõmudega teevad tutvust eelmise sajandi asukad Kõnna ja Kõssa.

NUKUTEATRIL HOOG SEES!

Eesti Nukuteater alustas augustis oma 54. hooaega. Algav hooaeg tuleb Nukuteatrile sünnimusterohke. Talveks saab katuse peale teatri siseõu, andes juurde uusi mänguvõimalusi ja võimaldades õuel etendusi anda ka talvekuudel. Kevadel tuleb Nukuteater välja uue tähisega – Noorsooteater –, mille alla hakkavad koonduma noortele suunatud lavastused, avalavastuseks saab hooaega lõpetav muusikaline noortelavastus "Game Over", mis valmib Nukuteatri ja ansambli Terminaator koostöös. Ettevalmistused käivad Nukumuseumi avamiseks teatri kõrvalhoones Nukuteatri juubeliaastal 2007. Põnevaid uuslavastusi on uuel hooajal veel maa ja ilm! Jälgige reklaami!

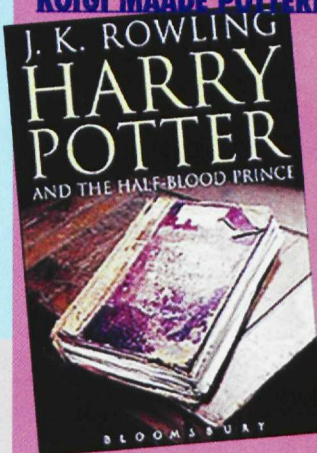

Eesti Jalgpalli Liit ja Coca-Cola korraldasid noortele 3. juulist 7. augustini seitsmel pühapäeval Tallinna Lilleküla staadionil tasuta jalgpalliturniiri "Coca-Cola Pühapäevaliiga". Noorte sportliku eluviisi turgutamiseks mõeldud üritusesarja patroon oli Eesti edukaim jalgpallur Mart Poom. Võitjateks tulid 7-9a. klassis Hüljatud, 10 – 12a. klassis Zenit Junior ja 13 – 15a. klassis TJK II. Tulemustega saab täpsemalt tutvuda turniiri koduleheküljel: <http://www.coca-cola.ee/jalgpall/tulemused.htm>

Seitse vutipühapäeva

16. JUULIL ÜHINESID TAAS KÕIGI MAADE POTTERI-FÄNNID!

Just sel kuupäeval ilmus paljude riikide raamatukauplustesse Potteri-seeiria kuues raamat "Harry Potter ja segavereline prints"! Nagu kõik eelmisedki osad, algab seegi raamat Harry kannatustega Dursleyde muguperes – ja selleski köites lähevad kohe võlusekeldused lahti. Tõlkijad Krista ja Kaisa Kaer aitavad tal ilusas eesti keeles edasi seigelda. 700-leheküljeline raamat ilmub kirjastuse Varrak vahendusel juba novembris.

Keilas tantsiti-lauldi haruldaset palja Peetri ümber!

Juulis-augustis õppisid Keilas sõpruslinnade noortelaagris Youth Camp 2005 viibinud inglased ja sakslased koos kohalike noortega selgeks lavaloo "Paljas Peeter". Stsenariumi kirjutasid ning rahvapärilisel põhineva tüki lavastasid Janika Sillamaa ja Marin Mägi. Ürituse korraldajateks olid Keila Gümnaasiumi õpilased. Lisainformatsiooni: Lii Sepp Keila Gümnaasiumi õpetaja Tel 527 1953

TV3 alustas sügishooajal uut sarja "Lihtne elu", mille peategelasteks on linnapiigad Triin ja Sille, kes peavad ühes Mulgimaa peres maaeluga toime tulema. Nalja saab kindlasti rohkem kui siis, kui tegemist oleks linnaellu sukelduvate maatüdrukutega. Või kes teab? Saatesarja stsenarist on Peep Pedmanson, režissööriks Rando Pettai.

LINNATÜDRUKUTE sekeldused maal

Kanadas püütakse eestikeelseid pärleid

Kindlasti tead seda, et Teise maailmasõja ajal ja järel pidid paljud eestlased kodumaalt põgenema. See juhtus ammu – siis, kui sinu vanaema oli väike või polnud ehk veel sündinudki. Kuid kas tead, et siiani hoiavad paljud välismaal elavad eestlased au sees oma emakeelt ja rahvakombeid?

Viiekümne aastate alguses otsustas kolm Kanadasse elama asunud eesti perekonda rajada Toronto lähiste laste suvekodu, kus oleksid au sees nii eesti keel kui ka eesti meel. Heast ideest haarasid kinni sajad kaasmaalased, kes korrasid ümbrust ning ehitasid lisaks talumajale laste jaoks uued tared. Hiljem rajati ujula ja seejärel staadion, mille jooksurada ei jää alla olümpiamängude omale. Toronto eestlaste rajatud Jõekäär laste suvekodu kasvab iga aastaga: nüüd on laagris juba ka korv- ja võrkpalliplatsid ja järgmiseks suveks valmib veel ranna-võrkpalliväljak.

See vahva suvekodu asub 360-aakrisel* maa-alal umbes 80 km Torontost põhja pool. Nüüdseks on seal mängitud, ujutud, käsitööd ja sporti tehtud, lauldud, tantsitud ja pilli mängitud ning uusi sõpru leitud juba üle 50 aasta.

Torontos ja selle lähikonnas elades viibivad nii täiskasvanud kui ka väikesed eestlased peamiselt ingliskeelses keskkonnas ja paljudes peredes oskab eesti keelt ainult üks vanematest. Alates 1998. aastast on Jõekäär laste suvekodu avatud ka sellistele lastele, kes laagris alles alustavad eesti keele õppimist. Esimesel nädalal käib laagritegevus nii eesti kui ka inglise keeles, et kõik lapsed saaksid käskudest, kiitustest ja keeldudest võrdselt aru, ning seejärel on juba paljud võimelised ainult eesti keeles asju ajama. Kuna laste meelest on tavaliselt nii tore Jõekäärul olla, siis jagub neil sõnade, laulude ja muu õppimiseks tahtmist küllaga.

Seda kohanemise ja ühtesulamise aega nimetatakse laagris ingliskeelse sõnaga "immersion" – sukeldamine, sissekastmine. Eestis öeldakse praegu selle kohta "keelekümblus".

Keelekümbeluse ajal õpivad noored keelt igapäevase läbikäi-

mise kaudu. Hommikupoolikul toimuvad tunnid – õpitakse ujumist, nahatööd või mingit eriala – ja pärastlõunasel ajal tegutsetakse taredes, tegeldakse muude projektidega ning käiakse jälle ujumas. Vahel tehakse ka väljasõite: käiakse minigolfi mängimas või Simcoe suujärve rannas. Samuti on käidud matkadel ja külastatud teist eesti suvekodu, mis asub Seedriorul. Õhtud veedetakse lõkke ääres või võetakse ette mängud (ja hiljem tulevad veel põnevad öömängud!). Kord nädalas toimub tantsuõhtu. Eriti lõbusad on laste meelest "röövretked" teiste taresse – poisitel tüdrukute taresse ja vastupidi. Eesti keelt õpitakse kogu selle tegevuse juures.

Samal ajal kui immersiooninoored alles õpivad eesti keelt, arendavad need lapsed, kes meie emakeelt juba oskavad, enesekindlust eesti keele kasutamisel ja teistele õpetamisel. Et hoiduda sellest, et omavaheline jutt ainult inglise keeles käiks, saavad kõik laagrisolijad pärleid (beads) teenida: kasvatajad ja juhatajad võivad pärleid jagada eesti keelt õppivatele lastele nende hea keelekasutuse eest; eesti keelt rääkivad lapsed teenivad pärleid teiste õpetamisega. Pärlitega saab osta kord või paar nädalas meie oma "pärlipoes" kommi, jooke, mänguasju või raamatuid.

Noorte suhtumine on olnud väga positiivne ja keelekümbeluse tulemused samuti. Mitu noort on otsustanud pärast Jõekäärul veedetud suve minna edasi eesti täienduskooli – et arendada oma eesti keele oskust ja kohtuda oma sõpradega aasta läbi.

* aaker on inglise mõõdustiku pinnauhik, = 4047 m²

Kui mul oleks mitu pead

Kui mul oleks mitu pead, siis tean täpselt, mida ma nendega peale hakkaksin, Ühte paneksin head mõtted, teise halvad, kolmandasse mured, neljandasse unistused, viiendasse tarkuse ja kuuendasse lolluse. Aga kui mul oleks veelgi mõni pea, siis seda rohkem koguksin häid mõtteid ja tarkust ja viisi. Mul on igasuguseid mõtteid, nii häid kui halbu, kuid täide üritan viia suuremalt jaolt häid.

Mõnes mõttes oleks hea, kui oleks vähemalt 10 pead, kuid siis oleks ka sada häda: sa ei näeks just eriti kena välja, peaksid iga päev kümnele peale uue soengu tegema, igasse kaela keti panema ja nii edasi... Kuid arvan, et mitme miljardi aasta pärast võivad meist tõepoolest 10-pealised inimesed saada!

Gisela Kastein Emmastest

Tere, Hea Laps!

Mis kõik võiks mitme peaga teha!

Mul võiks olla kaks pead, siis saaksin ühe peaga samal ajal flööti mängida, kui teine laulab. Või kui üks pea õpib, siis võib teine rahulikult raamatut lugeda. Ühel peal värviksin ma juuksed punaseks ja teisel jätaksin endist värvi. Ühel peal löikaksin juuksed lühikeseks, teisel jätaksin pikaks.

Või kui mul oleks kolm pead, siis võiks üks olla tüdruku, teine poisi ja kolmas täiskasvanu oma, sest siis saaksin teada, mida mõtlevad poisid ja mida täiskasvanud, saaksin ka erinevate häältega rääkida. See meeldiks mulle!

Minu nimi on Anna Linda, olen 8-aastane tüdruk. Lugesin lugu mitmest peast ja joonistasin teile nende jaoks suvesoenguid, Mina saadan selle kirja Belgiast, siin on laste sõbraks Diddli. Ta on ka minu sõber nagu Triibu-Liinegi.

Anna Linda Tomp Belgiast

Pille-Riin Kulla Tartumaalt

Jutt kahest peast

Kui mul oleks kaks pead, siis oleksin kindlasti poole targem ja vähem stressis, kuna üks pea magaks päeval ja teine öösel. Üks pea vaataks taha, teine ette, siis näeks, mis ees, mis taga. Aga ajud, mis pea sees, võivad hakata eri käsklusi peadele jagama: kui näiteks hakkaksin puu otsa ronima, siis tahaks üks pea võtta ühest oksast kinni ja teine jälle teisest ja siis juhtuks nii, et kukuksin alla. See poleks hea!

Kui mul oleks kaks pead, siis üks oleks kindlasti tüdruku- ja teine poisipea. Kui hakkaksin hommikul kooli minema, siis poisipea tahaks katkisi teksapükse jalga panna, tüdrukupea jälle uut miniseelikut. Kui üks pea oleks hästi häbelik ja arg, aga teine tahaks minna lõbustusparki ameerika mägedesse, siis tuleks emal mind üldse koju viia ja me ei saaks üldse lõbutsema minna. Koolis saaksin ma küll hästi hakkama, sest saaks ülesanded ära jagada: üks pea mõtleks kooliasju ja teine jälle koduseid asju. Armuasju mõtleksid küll mõlemad pead, sest neid asju ei suuda ju pead ära jagada! Kui mul oleks kaks pead... siis oleks see jutt ka kindlasti poole arukam!

Marjaliisa Palu Tartust

VIII SUUR PAUNVERE VÄLJANÄITUS

24.septemberil 2005 algusega 10.00

Näitusele ja müügiks oodatakse käsitööesemeid, põllu-, metsa- ja aiasaadusi ning kõike erakordset ja kummalist nii taime- kui loomariigist. Eriti oodatakse koolinoorte käsitöid. Tööd peaksid saabuma Palamusele hiljemalt 20.septembriks 2005. Õpetajad, kes soovivad oma õpilaste töid näitusele saata, võtku ühendust hr. Helmut Nigulasega (tel. 504 1275). Parimate tööde autoreid autasustatakse. Registreerimine laadale kuni 20. septembrini 2005. Info tel. 776 2447 või reelika@palamuse.ee

Väljanäituse pääsmete vahel loositakse välja
Husqvarna murutraktor

Päeva juhhib MARGUS ABEL, tuju hoiab üleval ansambel VANAVIISI, esinejad SAAREMAALT. Kohal MUSTKUNSTNIK, toimub ILUTULESTIK. Avatud Palamuse kirik, O.Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum jpt. asutused!

Korraldavad Palamuse Vallavalitsus ja Maaleht. Toetajad: OÜ ESTEM TEHNIKAKAUBAD, ajaleht Vooremaa, ajakiri Hea Laps
Info www.palamuse.ee

KAS POTTER SAAKS EESTIS KIRJASÕPRU PIDADA?

Harry Potter – nagu tersedki Sigatüüka võlurikooli õpilased – pidas teatavasti kirjavahetust öökulliposti abil. Eestis ta hätta ei jääks: kuigi Hedwigi taolist polaarkakku võib näha ainult loomaaias, võib meil siin kohata nii kodu- kui händkakke ja ka soorätse, ning teadagi sobiks postimeheks Euroopa suurim kakuline – sulgkõrvadega kassikakk, kellel on vahva ladinakeelne nimi: Bubo bubo!

IISEDE KARUD JUHATAVAD NEANDERTALLASE JÄLILE

Kaks Austrias 40 000 aasta eest surnud ja 15 000 aasta eest välja surnud karu on nüüdseks saanud eriti tähtsaks. Nende DNA sai järjestatud. Sellega nihkus minevik, milles elanud loomade pärilikkusaine järjestatud, kaks korda kaugeemale. Võib juhtuda, et järgmiseks õnnestub paika panna neandertallase DNA.

Koopakarude puhul saadi pärilikkusainet nende hammastest ja luudest. Selle taastamine on äärmiselt nipikas, kuna DNA degradeerub ja ka saastub kergesti. Kõige edukam on taastamine mitokondri DNA alusel, ent seal saadavad andmed on vähem kasulikud. Kui loom on külmunud igikeltsas, siis saab kehast kasulikke proove, mida on siiski 20 000 taguse mineviku puhul harva juhtunud. Californias asuva geeninstituudi teadlased pöördusid abi saamiseks arvutiite poole. Nad järjestasid proovist kõik, sealhulgas saasta, siis korjasid seal keskmiselt 70 aluspaari pikkusi jupikesi, mis sobisid koera genoomi tükikestega. Koer on karu lähim sugulane, kelle genoom on järjestatud. Kuid karu on vaid vahend. Teadlased tunnistasid, et nende eesmärk on neandertallane. Võibolla just säherdune, kes kunagi koopakaru kõhtu sattus. Kes on järjekorras? Lähemal ajal on oodata, et muugitakse lahti merisea, kassi, reesusmakaagi, nokkloomaa, oragutani, ja sea genoomid.

teadus.ee

KOER KLOONITUD!

Siiani on mitmed imetajad nagu lammas, hiir, lehm, kits, siga, küülik, kass, muul ja hobune kloonitud meetodil, kus kloonitava looma keharaku tuum süstitakse munarakku, millest on tuum

eemaldatud. See tehnoloogia pole aga koerte puhul edukas olnud – koera muna-
rakud katseklassis edukalt ei küpse. Nüüd on asi siiski teoks tehtud. 4. augusti Nature avaldas Korea teadlaste artikli, kus nood teatavad afgaani hurda kloonimisest. Munarakku süstitud tuum saadi täiskasvanud isase afgaani hurda naharakust. Surrogaatemaks oli labradori retriiver, kellele täiustatud munarakk siirdati. Kutsikas tuli ilmale keisrilõikega. Kloonimise väljund oli väga madal, 123 siirdamisest sündis 2 kutsikat ja neistki suri 22. päeval üks. Teadlased põhjendavad koera kloonimist pidulikult vaja minevat "geneetiliste ja keskkonnapanuste määramiseks, mis on seotud paljude koeratõugudega".

PTÜI-PTÜI!

Teadlased on kindlaks teinud, et inimese süljenäärmed toodavad päeva jooksul umbes liitri jagu sülge. See aga tähendab, et 80-aastane inimene on saanud hakkama tervelt 30 000 liitri sülje valmistamisega – sellega saaks, muide, täita 40 normaalsuuruses vanni! Õnneks pole keegi tegelikult elus selle peale tulnud!

KONNAD KADUMAS?

Kui 1996. aastal oli hävimisohus loomade nimekirja kantud 5205 loomaliiki, siis aastaks 2004 oli ärev loetelu pikenenud enam kui 2000 nimetuse võrra ja sisaldab nüüd 7266 eri loomaliiki. See teeb murelikuks arvatavasti ka toonekurgi, sest hävimisohus on ligikaudu 40 protsenti konnaliikidest. Näiteks kuldkonna nähti viimati 1989. aastal...

MISSUGUNE ON MAAILM 30 AASTA PÄRAST?

Maailm 30 aasta pärast ei ole enam selline nagu praegu. Inimesed on teinud oma elu nii lihtsaks, kui vähegi saab. Kui sööd banaani, siis meie aja inimesed viskaksid koore prügikasti, aga tulevikus visatakse see lihtsalt maha. Tuleb prügikast ja sööb koore ära. Prügikast on muidugi robot. Neid ei ole palju, levinud on ainult prügikast-robotid, keda on vaja lihtsalt igas korralikus majapidamises. Muidugi on ka roboteid, kes pesevad nõusid ja riideid, viivad lapsi kooli ja toovad tagasi, et neil oleks mugav elu. Robotid on muidugi kallis lõbu!

Agas jätame robotid sinnapaika ja vaatame elu koolis. Koolid on pealtnäha samasugused nagu praegugi – kui välja arvata, et tahvli asemel on hiigelsuur arvutiekraan, mis on muidugi lame. Neid koole, kus on paks ekraan, peetakse vaesteks. Ekraani juhivad õpetaja, tal on tavaline SuperLon056, mida peetakse üheks parimaks arvutiks. Ka õpilastel on arvutid, kuid kahjuks mitte SuperLon056, vaid hoopis KidzSpecial083, mida kutsutakse lihtsalt Kidziks. See on parim arvuti õpilastele. On olemas kõik, mida vaja läheb – ka muidugi HomeWision, sest ilma selleta on elu koolis võimatu. Agas mida kujutab endas HomeWision? Kodu ja visioon? Vaevast. See on jälle üks asi, mis teeb õpilaste elu lihtsaks. Kui õpilane on haige (aga mitte nii haige, et peab voodis olema ja magama) või peab öde-venda valvama või on mingi muu põhjus, nagu näiteks vanaema sünnipäev, siis on just HomeWision see, mis aitab! Õpilane helistab õpetajale ja teatab, et ei tule kooli või räägib varem asjad korda ning õpetaja lihtsalt avab õpilase arvuti, teeb lahti vajalikud „aknad“, sedasama teeb ka õpilane – ning juba ongi õpilase nägu näha ekraanil ilutsemas! Ta saab kaasa teha kõik asjad, sealjuures ka tööd ja etteütlused, sest ta skännib need arvutisse ja saadab õpetajale hindamiseks. Tööde tegemisel saadetakse läbi arvuti väikene härjapõlvlane kontrollima, et õpilane abi ei kasutaks ega spikerdaks. Härjapõlvlane on nii kade ja ahne, et ta lihtsalt peab ära kaebama, kuid muidugi on ka erandeid (kuigi härjapõlvlastel on kaebamine loomuses). Mitte-kaebupunne on, ütleme, nii üks miljonist. Agas muidugi saavad kasutada HomeWisionit ka kaugele elavad õpilased, kes ei viitsi iga päev kooli sõita. Kuid siinkohal peab mainima, et vähemalt korra nädalas peavad õpilased koolis käima, sest ekraani õpetada on ju päris raske ja kui õpilane ei oska midagi, peab ta vihiku skännima kooli ja õpetaja seda kohe parandama. Sealjuures ei saa jätta mainimata asjaolu, et skännimise käigus võib juhtuda teatud apsakaid nagu näiteks asjaolu, et vihik võib arvutisse kinni jääda ja selle parandamine maksab ikka päris palju.

Kuid kummitama jääb küsimus: mida teevad lapsevanemad, kui nende võsukesed õpivad koolis tarkust juurde või mängivad lasteaias? Eks nad ikka

töötavad. Koos arvutite ja robotitega. Nad loovad oma lastele paremat elu. Seda nad vähemalt tahavad. Muidugi on olemas ka ametnikke nagu advokaadid, õpetajad, kokad, lüpsjad jne – need, kes praegugi. Olenemata sellest, et kõigile väga meeldib selline elu, on ikkagi õhus küsimus: kas õnneks on vaja lihtsust? Elu kergendamist? Vähem liikumist? Kõigi nende küsimuste vastus on ühesugune: Ei. Sest on olemas nii-öelda vaeste linnaosad, kus elavad inimesed, kellele ei mahu lihtsalt pähe, et 30 aastaga võib elu siinsamas Eestis näha välja nagu võlurite maailmas. Küsin veel kord, kas muutused on head või halvad? Kas liikumist peetakse tulevikus rängaks kuriteoks? Ei peeta, agas autod lihtsalt kutsuvad end ostma. Praegusel ajal on ju autosid, mis sõidavad nii vees kui ka tee peal. Tulevikus on see juba nii tavaline nagu meile tee peal sõitvad autod. Kolmekümne aasta pärast on agas autod, mis sõidavad nii vees, teel kui ka õhus! Selge see, et need on kallid, agas inimesed lihtsalt tahavad neid ja ostavad. Lennukid on muidugi väga tähtsad, sest teisele maale sõitmine õhus on tohutult kallis ja seda saavad lubada ainult rikkurid. Kõige levinum auto firma tulevikus on SmileyCar: (nimel on järel väike smile), mis on väga tavaline – umbes samasugune nagu meile Ford, Opel, Volvo ja nii edasi. Autodeta elu on raske ette kujutada. Agas samuti on väga tähtsal kohal raamatud. Raamatuid saab lugeda arvutist, küber- raamatukogust. Eestis on selle nimeks „Loe rõõmuga“. Kuigi ameeriklased leiutasid selle, on rahvapärane nimi siiski eestikeelne, agas tegelikult on hoopis „Read with smile“ (loe naeratusega). Seal on enamus raamatuid sees ja inimesed on jõe mugavaks läinud. Raamatuid on ka trükitud paberile, mida ostetakse siiski rohkem, sest enda käes hoida on ju poole parem.

Marielis Peterson Paidest

Kui ma õhtul magama jäin, nägin und maailmast 30 aasta pärast. See oli väga moodne maailm! Kuid eriti huvitav oli tehnika. Majad olid väga imelikud. Nad olid nagu värvilised kastid. Mõned olid mitmeosalised ja kaetud värviliste plaatidega.

Inimeste sõbrad olid osaliselt robotid. Koolis ei pidanud käima, sinu eest käisid seal robotid. Ise ei pidanud käima: tuli robot ja pani sulle kiivri pähe. See oli selline läbipaistev juhtmetega kiiver. Sa jäid viieks minutiks magama. Kui ärkasid, olid jälle targem.

Tehnika oli kõvasti arenenud. Autod olid loodust säästvad, mitte saastavad. Nad nägid välja nagu tulnukalaevad, kuid osa oli nagu räigelt tuunitud sportautod. Nendel sai keresid vahetada nii, et suvel sõitsid sportauto kerega, talvel maasturi omaga. Auto ei olnud pelgalt tarbeese, vaid ka hea sõber. Osa neist sõitis vees ja elektri jõul, osa gaasi jõul. Ja osa ei sõitnud üldse, vaid lendas ning ujus.

Tulnukad olid Maale tulnud ja inimestega sõbraks saanud. Ei olnud vägivalda, kõik said kõigiga läbi. Elu oli lahe!

Ei tea, kas ka tegelikult selline maailm ükskord olemas on? Igatahes võiks olla!

Kui hommikul ärkasin, mõtlesin veel selle peale, kas kõik oli ka päriselt või ainult unes ja mõtetes. Agas aeg läheb edasi...

Janar Unt Suure-Jaani Gümnaasiumi V b klassist

KUNSTIKUTT VÕI PRAKTILINE INIMENE

Tere!

Saadan teile ühe testi, mille järgi saate teada, kas teil tasuks kunstnikuks hakata või ei!
Alice Tallinnast

1 Kui oled koos perega Peterburis, siis tahaksid kindla peale ära käia

- a) Ermitaažis
- b) kohalikus McDonaldsis
- c) lähimas kaubamajas

2 Kui koolis pakutakse mingis õppeaines rohkem tunde

kui teistes, siis valiksid

- a) kunstõpetuse
- b) võõrkeele
- c) matemaatika

3 Kui vanaema annab sulle raha, et ostaksid endale meeldiva

sünnipäevakingi, siis ostaksid

- a) kunstiraamatu
- b) uue telekamängu
- c) botased

4 Kui sul on valida kolme reisi vahel, siis võtaksid

- a) Rooma muuseumide külastamise
- b) Berliini filmifestivali
- c) sõidu jalgpallimašile Londonisse

5 Kui sul oleks võimalik töötada teatris, siis hakkaksid

- a) teatridekoraatoriks
- b) direktoriks
- c) pearaamatupidajaks

6 Kui sõber kutsub sind välja, siis lähed kõige parema meelega

- a) teatrisse
- b) loomaaeda
- c) lõbustusparki

7 Kui saaksid kirjutada raamatu, siis oleks see

- a) hästi illustreeritud luulekogu
- b) kriminaalromaan
- c) kokaraamat

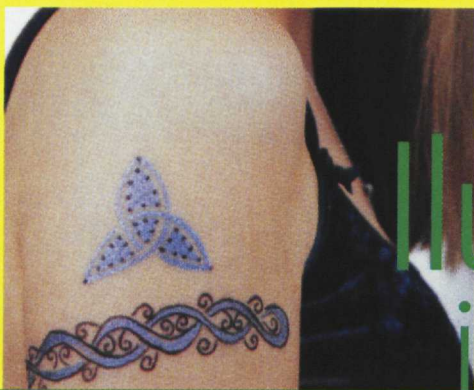
- A = 1 p.
- B = 3 p.
- C = 5 p.

■ **Kui said 7 – 12 punkti**, siis sobib sulle kindla peale mõni kunstiala ja mida varem sellega tegelema hakkad, seda parem.

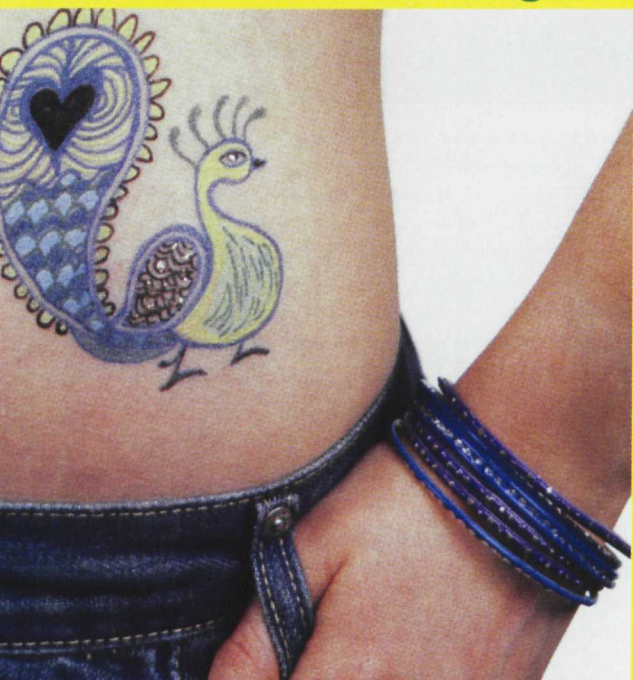
Kuid on ka oht, et jäädkli liiga tubaseks ja su tervis kannatab selle all. Pane ennast kirja trenni või tee pikemaid jalutuskäike.

■ **Kui said 13 – 21 punkti**, siis võib sinust kunagi ka mõnes kunstis asja olla või vähemalt oskad sa kunstiloomingut hinnata. Sa valid kaua elukutset, aga kui kord otsustad, siis teed kindlasti õige valiku.

■ **Kui said 22 – 35 punkti**, siis oled väga praktiline inimene. Ei maksa seepärast kurvastada, sest ka sport, matemaatika ja kokandus on huvitavad alad. Vahel võiksid siiski ka näitusesaali või teatrisse minna, et elu põnevamaks teha.

Ilus, aga igal ajal muudetav

Vanasti arvati, et igasugused näo- ja kehamaalingud kuuluvad ainult kaugete pärismaalaste elulaadi juurde, eurooplastest armastasid oma ihunahka ilustada ainult meremehed ja vangid – noh, et nahk juba nagunii turule toodud, las siis kaunistavad seda ankrud, maod ja armsamate nimetähed!

Nüüdsel ajal lasevad ka vabad valged inimesed – eriti poptähed – endale meelepäraseid tätoveeringuid teha. Ei taha mitte ette kujutada, mida arvavad Ville Valo või Eminemi nahakaunistustest näiteks nende vanaemad...

Aga tegelikult polegi mõtet noores eas oma nahka torkida lasta: iga inimese maitse muutub ajaga ja tätoveeringutest lahtisaamine on tülikas ning kallis operatsioon. Sellele mõeldi juba ammustel aegadel, kui õpiti kehamaalinguid tegema loodusliku värvaine hennaga. Tänapäeval kasutatakse nii hennat, geelpliitsit kui ka muid vahendeid.

Kirjastus Varrak avaldas hiljuti vahva karpraamatu, milles on lisaks kehamaalingute tegemisele õpetusele 5 geelpliitsit, millega saab kohe mustrite tegemist järele proovida. Kehamaalingud ei kao esimese vihmaja või dušiga, eriti kui neid enne pesu vaseliiniga katta. Nendest vabanemiseks ei pea aga sullegi poolest arsti abi paluma: pika-peale lähevad maalingud ise Tatumaale tagasi! Kõigest sellest saad täpsemalt teada **Sophie Hayesi** raamatust **“Kehamaalingud”**.

**Tšauki, Triibu-Liine!
Saadan mõned naljad
oma kogumikust!
Elis Maarian Sarv Tallinnast**

Õpetaja küsib: "Juku, mis on sinu lemmikaine?"

"Jäätis, õpetaja!"

Juku sõidab oma uue jalgrattaga pargis. Emast möödudes hõiskab ta: "Kas sa näed, emme? Ma sõidan ilma ühe käeta!"

Teisel ringil hüüab Juku: "Kas sa näed, emme? Ma sõidan ilma käteta!"

Kolmandal ringil hüüab ta: "Kaf fa näed, emme? Ma fõidan ilma hammatteta!"

Juku hoopleb: "Vaata, onu: ma õpetasin hurda uisutama!"

"Oi-oi, Juku, see sul küll hurt ei ole! Hoopis bokser!" arvab onu.

"Ei ole ta mingi bokser, vaid hurt!" ütleb Juku. "Aga ta ei oska veel hästi pidurdada ja pörkab kogu aeg nägupidi vastu seinu!"

**Tere, Hea Laps! Saadan teile
mõned naljad!
Marta Tallinnast**

Mari helistab emale töö juurde: "Kas tead, emme, ma tegin täna ise salatit!"

"Tubli tüdruk!" kiidab ema.

"Aga kogemata panin toiduõli asemel šampooni salati peale," ütleb Mari.

"Oi, kas isa ka söi seda?"

"Jah, pool kausitäit!"

"Ja mis ta ütles?"

"Ega ta palju midagi öelda ei saanud, aga vahutab siiamaani!"

Mari mängib naabripoisiga liivakastis. Naabripoiss leiab liiva seest imeliku pruuni asja ja küsib: "Kas sina tead, mis see võiks olla? Kas on šokolaad või ei?"

"Kust ma seda tean, kui pole maitsta saanud!" vastab Mari.

Naabripoiss annab pool sellest asjast Marile ja sööb teise poole ise ära.

"Kuule, minu meelest on see kassikaka!" arvab Mari.

"Seda arvan mina ka!" kiidab poiss.

"Hea, et me veel sisse ei astunud!"

"Emme, kas sa tead, mis on suitsuvorsti ja vihmaussi vahe?" uurib Mari.

"Ei tea, tütreke."

"See on lahe! Siis sa võid vabalt minu tehtud õhtusööki süüa!"

Lasteaia küsib kasvataja: "Mari, miks sa kogu aeg oma näppu imed?"

"Sellepärast, et ma seda süüa ei saa," vastab tüdruk. "Meie peres on nimelt kõik taimetoitlased!"

Mari küsib vanaemalt: "Ütle, kas sa võiksid veel paariks päevaks meile külla jääda?"

"Muidugi võin, kui sa seda nii ilusasti palud!"

"Oi, kui vahva! Siis me saame varsti vinget nalja näha!" rõõmustab Mari.

"Isa ütles, et kui sa veel paariks päevaks meie juurde jääd, siis ta läheb hulluks ja ronib seina mööda üles!"

"Halloo, kas number 444 444 kuuleb?"

"Jah, milles küsimus?"

"Palun, kas te võiksite mulle kiirabi kutsuda!"

"Aga miks te ise ei kutsu, kui teil on majas telefon olemas?"

"Ei saa – mul jäi sõrm number nelja külge kinni!"

Õpetaja küsib: "Juku, kui sul on ühes taskus seitse kivi ja teises kaheksa, mis on siis tulemus?"

"Tulemuseks on see, et püksid vajuvad rebadele!" vastab Juku.

Õpetaja küsib: "Kuidas tegid inimesed tuld ürgajal, kui veel tuletikke polnud leiutatud?"

"Eks ikka välgumihklitega," arvab Juku.

Juku sisistab pinginaabrile: "Meie klassis pole ühtki rumalamat tüüpi kui sina!"

"Ei, igaüks teab, et just sina oled meie klassist kõige totakam!" sosistab pinginaaber tigidalt vastu.

"Poisid, poisid!" ütleb õpetaja.

"Ärge unustage, et mina olen ka siin!"

Ilmar Tomusk

Volli käib isa ja vanaemaga Soomes

Pildi tegi Kirke

Vollil on onu, kelle nimi on Voldemar ja keda hüütakse ka Volliks nagu Vollitki. Onu Volli elab Ungaris. Vahepeal käis onu Volli Soomes ja sai seal doktoriks. Nüüd kutsus ta isa, vanaema ja väikese Volli Soome, kus talle anti müts, möök ja paber selle kohta, et ta doktor on.

Volli oli sõidu pärast väga põnevil, kuna ta ei olnud veel kunagi laevaga sõitnud.

Laev oli suur nagu maja. Seal oli väga palju tube ja kööke. Inimesed sõid ja jõid laeva peal kogu aeg. Mõned inimesed käisid mikrofoni juures imelikku häält tegemas. Isa seletas, et see on karaoke ja et see meeldib inimestele väga. Volli meelest oli see küll üsna kole. Sest kui tema lasteaias ükskord samasugust häält tegi, pani kasvataja ta nurka seisma ja käskis vait olla.

Aga mis Vollit kõige rohkem imestama pani, oli see, et laevas oli väga suur kemp, kus oli vähemalt kuus potti üksteise kõrval ja teisel pool veel kuus. Volli kodus oli kempus üksainus pott ja seal oli tavaliselt väga igav istuda.

Vollile meeldis laeva kempus väga. Sest kui sa vajutad poti kõrval oleva nupu peale, läheb vesi hirmsa lurinaga alla.

Teine tore asi laeva kempus oli see, et seal olid suured paberirullid. Volli proovis ühte rulli täiesti lahti kerida. Lõpuks oli paberikuhi nii suur, et poiss vaevalt poti kõrvale ära mahtus. Volli proovis siis kogu selle paberi potti toppida, aga see ei mahtunud sinna ära. Kui ta vett tõmbas, voolas see kõik põrandale ja ta pidi katsete jätkamiseks kõrvalkabiini minema. Teises kabiinis pani Volli kempuspotti palju väiksema hunniku paberit ja see läks ilusasti alla. Nii käis Volli mitu korda läbi kõik kaksteist kabiini. Volli sai veelaskmise ja paberikerimise mängu mängida umbes tund aega. Viies kabiinis sai ta paberirullid tühjaks. See oli üpris väsitav, kuid põnev ka ja sellepärast oleks ta hea meelega oma tööd edasi teinud. Aga siis öeldi üle terve laeva eesti, soome ja inglise

keeles, et isa ja vanaema otsivad väikest poissi, kelle nimi on Volli. Siis läks Volli isa ja vanaema juurde tagasi.

Soome jõudes tuli kohe rongi peale minna. Rong oli suur ja punane. Seal ostis isa talle jäätist. Kui Volli oli jäätise ära söönud, tuli tal pissihäda. Isa küsis rongis ühe soomlase käest soome keeles, et kas siin kuskil ka kempu on. "On küll," ütles soomlane ja isa viis Volli vaguni lõppu, kus see koht oligi. Seal ei olnudki suurt paberirulli, karbi sees olid hoopis väikesed kandilised paberitükid, umbes nagu taskurätikud. Aga seinapeal oli suur pudel vedelat seepi. Seebipudeli küljes oli nupp ja mida kõvemini sellele vajutada, seda rohkem seepi sealt välja tuli. Volli vajutas seda nuppu nii kõvasti kui jaksas ja keeras samal ajal veekraani lahti. Sealt tuli pahinal sooja vett ja varsti oli kraanikauss vahtu täis. Vahtu tuli kogu aeg juurde ja Volli kujutas ette, et see on lumi, mille sisse saab varsti suure koopa teha. Kui vahtu oli juba kaelani, koputas keegi uksele. Volli tegi uksele lahti ja kükitas ise koopasse, et peitust mängida. Üks soome tädi rõõgatas soome keeles ja jooksis kempu ukse juurest kiiresti minema. Isa aitas Vollile pärast kuivad riided selga ja nad läksid rongi pealt maha. Volli ütles kohe, et tal on pissihäda, sest ta unustas selle enne rongis ära. Pissilkäimine maksis kaks eurot.

Siis läks Volli koos isa ja vanaemaga suurde majja, kus nad nägid musta ülikonna, musta kübara ja pika mõõgaga onu Vollit. Veel nägi Volli Soome presidenti, kellel oli samasugune must kübar peas nagu onu Vollil. Veel oli seal üks väga pikk onu, kellele onu Volli ütles: "Tere, härra Aaviksoo!" Siis ütles väike Volli ka: "Tere, härra Aaviksoo!" Sellel onul oli ka must kübar, aga ta oleks ilma kübaratagi teistest pikem olnud.

Kui nüüd Vollil jälle pissihäda tuli, läks isa temaga kaasa. See pissilkäimine oli üpris igav ja kui nad rongi peale läksid, ütles Volli kohe isale, et tal on kõva joogijanu.

Väike vemp

Mustkunsti ajalugu

Tere taas!

Nüüdseks on värvikas suvi seljataha jäänud ning kooliaasta alanud. Mõnele teist on see kindlasti esimene, mõnele võib-olla, nagu ka minule, viimane. Ometi on millegi lõpp alati uue alguseks. Nii ka illusionismis – kui renessansi algusega lõppes „nõidade, saatanate ja jumalate“ ajajärk, algas tehnika võidukäik. Ka inimeste unistused

muutusid. Kui keskajal oli igaühe sooviks ise kulda valmistada või avastada igavese elu eliksiiri, siis 16. sajandil hakkasid inimesed unistama tehisinimese loomisest. Selle saavutamiseks mõeldi väl-

Wolfgang von Kempeleni

ja erinevaid moodsid alates laipadelt võetud elundite kombineerimisest (nagu „Frankensteinis“) kuni kujule elu sisse puhumiseni (nagu „Buratinos“). Ka eesti rahvapärismuses võib seda unistust kohata – nimelt valmistasid talupojad endale kasutatutest esemetest abiliseks krati, kellele kurat kolme veretilga eest hinge sisse puhus.

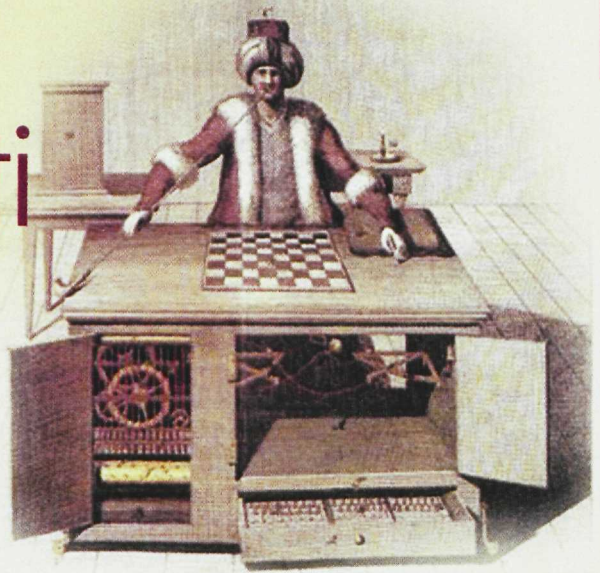
Illusionistid kasutasid seda moeröögaust edukalt ära. 18. sajandi alguseks olid kellamehhanismid piisavalt arenenud, et luua inimesekujulisi liikuvaid roboteid, mis tundusid peaaegu elavatena. Publik oli vaimustuses ja illusionistid teenisid oma mehhaaniliste saavutuste näitamisega rikkalikult.

Üheks suurimaks ja tuntuimaks mehhaaniliste kujude valmistajaks peetakse **Wolfgang von Kempeleni** (1734-1804), kes 1770 avas koguni „Automaatide kabineti“. Kõige tuntum eksponaatidest kandis nime „Maletaja“ (või teiste allikate järgi „Türk-lane“) ning kujutas endast malelaua taga istuvat türklast. Seda publikule demonstreerides riietas Kempelen maletaja lahti ning avas laua all olevad luugid, et kõik saaksid veenduda – tegu on tõesti automaadiga. Seejärel alustas türklane vabatahtliku vastasega mängu ning võitis alati. Kempelen rändas „Maletajaga“ läbi kogu maailma ning ta automaat võitis isegi selli-

seid tähtsaid päid nagu Katariina II, Napoleon I ning Maria-Theresa. Automaadi laitmatu töövõime hämmastas kõiki ning alles 17 aastat peale selle autori surma saadi tõe jälile – „Maletaja“ polnudki tegelikult automaat! Malelaua all asuva kasti sees istus inimene, üks seitsmest Kempeleni teenistuses olevast professionaalsest maletajast, kes juhtis hoo-bade abil türklase käsi ning viis ta seeläbi võidule. Kempeleni tähtsust automaatide konstrueerijana see aga ei vähenda, tema meistriteoste hulka kuuluvad veel mitmed teisedki tuntud automaadid, millest kirjutatan hiljem pikemalt.

II. Trikk

Mustkunstnik väidab, et tal on imeline võime vabaneda igasugustest ahelatest ja kettidest. „See võime avaldus mul juba väga väikesena. Olin hüperaktiivne laps ja vanemad pidid mu lihtsalt voodi külge kinni siduma. Mitte pahatahtlikkusest – nad lihtsalt ei jõudnud mul pidevalt silma peal hoida ning kartsid, et teen endale viga. Mina aga ei talunud paigal istumist ja õige pea avastasin, et köidikutest vabanemine ei valmista mulle mingeid raskusi,“ räägib ta, „alati seoti mind kinni ühtmoodi: võeti pikk nõorijupp, mille üks ots seoti voodi külge ja teine ümber mu randmete.“ Nende sõnadega võtab mustkunstnik laualt köie, seob selle ühe otsa mõne laval leiduva eseme külge ning üritab teist otsa oma randmete ümber sõlmida. See tal aga üksi ei õnnestu. „Palun, kas keegi publiku hulgast tuleks mulle appi?“ palub ta. Vabatahtlik tulebki ja seob köie ümber mustkunstniku randmete. „Väga hea,“ kiidab illusionist, „nüüd võta laualt see linik ja kontrolli, ega sinna vahele mõnda abivahendit pole peidetud. Ei ole? Väga hea, kata mu käed sellega. Nii. Tubli, võid tagasi minna!“ Abiline teeb, mis palutud, ja liigub juba oma koha poole, kui mustkunstnik hüüab: „Oota korra, mulle tundub, et see linik hakkab ära kukkuma!“ Abiline

Malelaua all asuva kasti sees istus inimene, üks seitsmest Kempeleni teenistuses olevast professionaalsest maletajast.

pöördub juba tagasi, kuid illusionist mõtleb ümber: „Pole vaja, ma saan ise ka.“

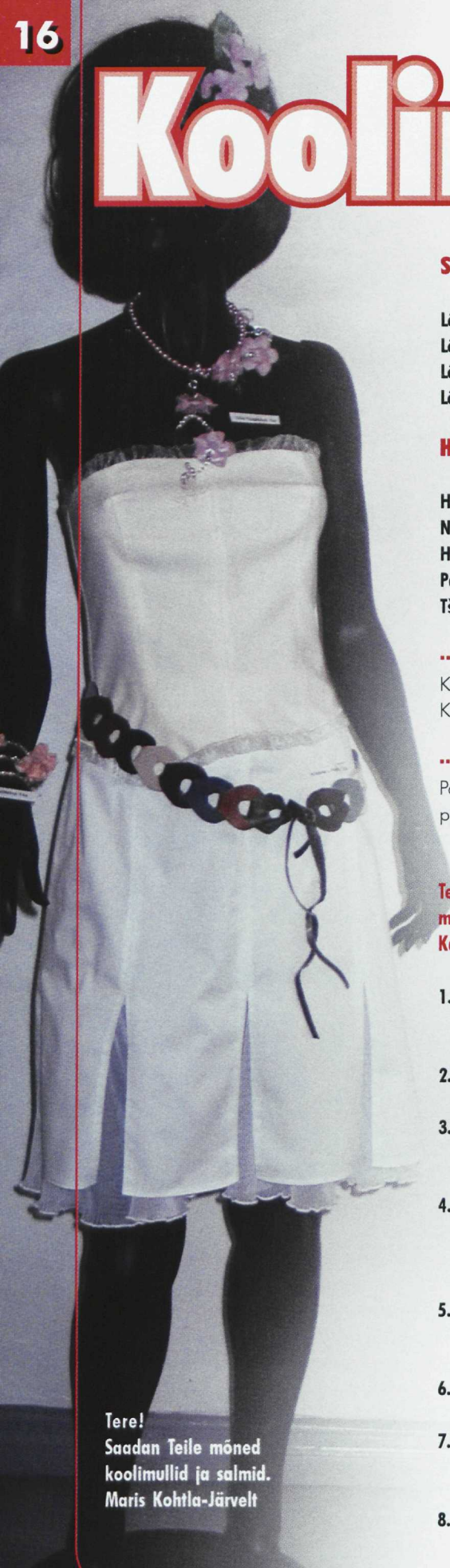
Nende sõnadega võtab ta liniku alt ühe käe välja ja kohendab seda. Kui mustkunstnik jääb liniku asendiga rahule, paneb ta käe selle alla tagasi. „Nii, ja nüüd üritan ma end sellest tüütust köiest vabastada,“ lubab ta. Ta teeb igasuguseid grimasse, nagu nõuaks see meeletut pingutust ning hetke pärast langeb linik kätelt.

Mustkunstnik on köidikust vabanenud! „Nagu näete, on sõlm endiselt kinni, et ma saaksin end hiljem tagasi siduda. Nii ei kahtlusta vanemad midagi ega mõtle välja midagi keerukamat.“

Selgitus: Mustkunstnik teeb ettevalmistusi põgenemiseks juba siis, kui ta kinni seotakse. Kui sidumise hetkel on lihased võimalikult pingul ja käed sõrmseongus, jääb sõrmi sirutades ning lihaseid lõdvestades piisavalt vaba ruumi, et käed silmusest välja tõmmata. Illusionist on oma käed vabastanud tegelikult juba selleks hetkeks, kui abiline on alles oma koha poole teel. Gri-massitamine ja liniku kohendamine on vajalikud vaid etteaste elavamaks ja lõbusamaks muutmiseks.

Mustkunstnik Ande

Koolimullid

Tere!
Saadan Teile mõned
koolimullid ja salmid.
Maris Kohtla-Järvelt

SEELIKUD

Lõhik ees – kõik kuulub sulle!

Lõhik taga – järgne mulle!

Lõhik küljel – veel on lootust!

Lõhikut polegi – säh sulle!

HÜVASTIJÄTUD

Head aega! – ükskõiksus

Nägemiseni! – sõprus

Hüvasti! – lugupidamine

Pakaa! – sala-armastus

Tšau! – soojem sõprus

...

Kaks hinge – üks mõte.

Kaks südant – üks tõke.

...

Paat sõitmiseks,
poiss võitmiseks!

**Tere! Õpetan teile nüüd mõned asjad,
mida tuleks teha liftis.**

Kadi

1. Vajuta nuppe ja teeskle, et saad nendest elektrilöögi. Selle peale naera ja proovi veel
2. Paku ennast ka teiste eest nuppe vajutama, aga vajuta valesid nuppe.
3. Kui liftis on peale sinu veel vaid üks inimene, koputa talle õlale ja teeskle, et see polnud sina.
4. Hoiu liftiust lahti, väites, et ootad oma sõpra. Mõne aja pärast lase ustel sulguda ja ütle: "Tere Mart, kuidas sul päev on läinud?"
5. Pilla pliiats maha ja oota, kuni keegi selle üles võtab. Siis hüüa: "See on minu!"
6. Võta fotokas kaasa ja pildista teisi liftis viibivaid inimesi.
7. Võta lifti kaasa märkmik ja pliiats ja alati, kui keegi siseneda tahab, küsi, kas neil on aeg kinni pandud.
8. Pane põrandale malelaud ja küsi inimestelt, kas keegi tahab mängida.

9. Kui keegi liftist lahkub, siis küsi teistelt: "Seda meest (või naist) tundsite?"

10. Seisa kellegi lähedal ja nuusuta teda.

11. Püüa nähtamatuid kärkseid.

12. Kui ukсед sulguvad, ütle valjusti: "Olukord on kontrolli all, paanikaks pole põhjust. Küll nad avanevad".

13. Ütle kaassõitjatele, et sa näed nende aurat.

14. Hüüa kaassõitjatele: "Kallistame!" ja tee seda.

15. Tee oma kott laialt lahti, piilu sisse ja küsi: "On teil seal ikka õhku?"

16. Seisa tasakesi ja liikumatult nurgas, nägu seina poole, ja ära mitmel ringil liftist välju.

17. Silmitse pingsalt ühte reisijat, hüüa hetke pärast hirmunult: "Sina oled üks nendest!" ja tagane kiiresti.

18. Kasuta käpiknukku, rääkides teiste reisijatega.

19. Kuulata lifti seinu stetoskoobiga.

20. Iga kord kui keegi nuppu vajutab tee sisisevat häält.

21. Joonista kriidiga põrandale ruut ja teata teistele, et see on sinu eravaldus, kuhu ilma sinu loata ei tohi astuda.

22. Silmitse teisi reisijaid üleoleva muigega ja teata: "Mul on uued sokid."

**Tere! Siin on mõned koolimullid
armastuse kohta!**
Anneli Tallinnast

KUIDAS KEEGI ARMASTAB?

Kokk – palavalt

Kondiiter – magusalt

Koolilaps – klassikaliselt

Kellassepp – täpselt

Kalur – külmavereliselt

Tuletõrjuja – leegitsevalt

Hambaarst – halastamatult

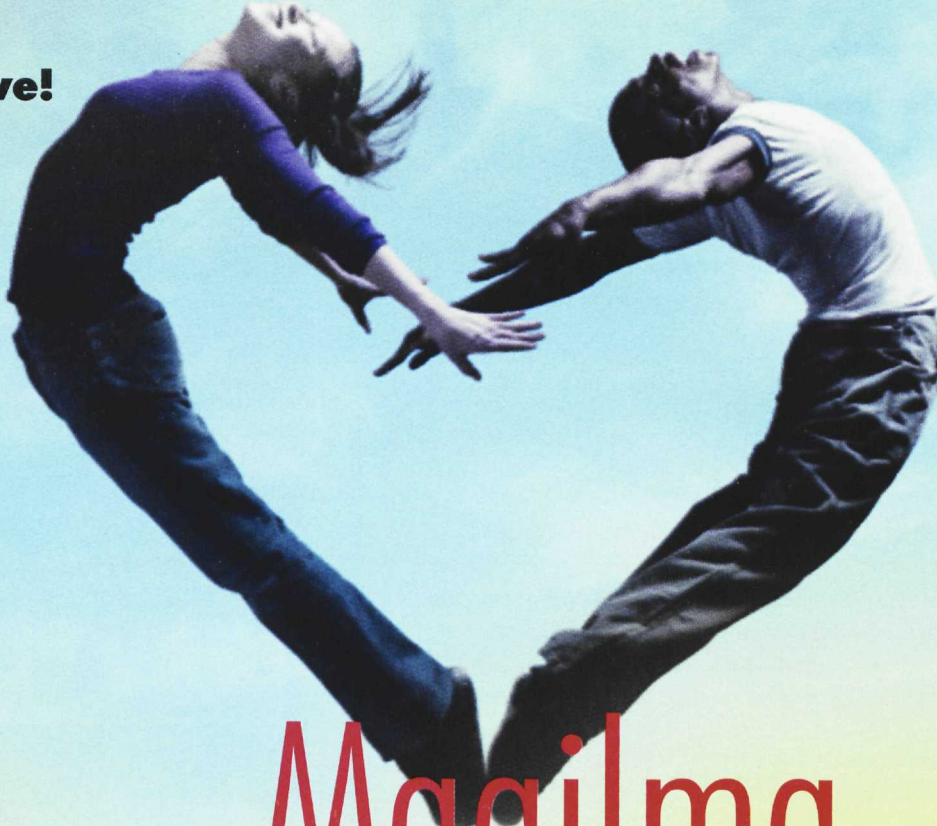
Saunamees – soojalt

Arst – surmavalt

Apteeker – mürgiselt

Röövel – mõrtsukalikult

Rumal – alati ja igavesti

Maailma südamepäev

25. september 2005 –

ülemaailmne südamepäev – kutsub hea vormi nimel rohkesti liikuma. Hea vorm tähendab vastupidamist, treenitud lihaskonda, paindlikkust ja igas mõttes tasakaalus olemist. Selleks on meil kõigil ülimalt tähtis hästi palju liikuda, sest liikumine aitab kehasse tuua rohkesti **õhuhapnikku**. Hästiõhutatud aju mõtleb paremini ja hapnikurohket elu elada saavad lihased ning muudki keharakud on võimekamad.

Seega – õhutagem ennast õhutama!

Õhutamine on tore sõna – tähendab enese takkautsitamist, tegudele ergutamist, kuid ka tuulutamist, õhuga varustamist, õhustamist.

Kreeka keeles on sõna „aer“ „õhk“ ja sellest on maailma laiali kandunud rohkesti aer-liitelisi sõnu: aeroobne, aeroobika, aeroob. Keharakkude igapäevaselt tarvilik värske õhuga varustamine on selline elutähtis õhustamine või aeroobimine, mida saab endale lubada kogu aeg – vilkalt käies, joostes, ujudes, jalgrattaga sõites, suusatades-uisutades, ronides, hüpates.

Aeroobika on teada kui rütmikas tantsuline trenniala, kuid ka igasugune muu selline liikumine, mil süda saab kiiremini tööle hakata ja higigi tuleb välja, on keharakkudele kasuliku hapniku juurdeviimine ehk õhustamine. Kui liikumine läheb väga kiireks ja lihased hakkavad oma tööks „õhukütust“ tunduvalt rohkem nõudma, kui sissehingatavast õhust jagub, siis tekib äge lõõtsutamine ning kuivale jäänud kala kombel õhu ahmimine, nii ei suuda enam kõneldagi. See on märgiks, et välisõhust saadav hapnik enam ei jõua keha rakkudeni ja selline enese proovilepanek ei ole enam tervislik.

Tasub teada, et vähemalt 1 tund higi ja paraja hingeldusega liikumismõnu igal nädalapäeval – see on norm ja selle eesmärgi poole tasub püüda!

Ülemaailmne Terviseorganisatsioon (WHO) viis 2002.a. 34. riigis läbi uuringu teada saamiseks, kui paljudel lastel mitmel

päeval nädalas on higistamisega liikumist vähemalt 1 tund. Vaid 1/3 küsitatud lastest täitis selle kriteeriumi ja liikus vähemalt ühe tunni viiel päeval nädalas. Soome 11-aastastest lastest olid sel määral liikumisaktiivsed pooled. Eesti lapsed paraku liiguvad tunduvalt vähem.

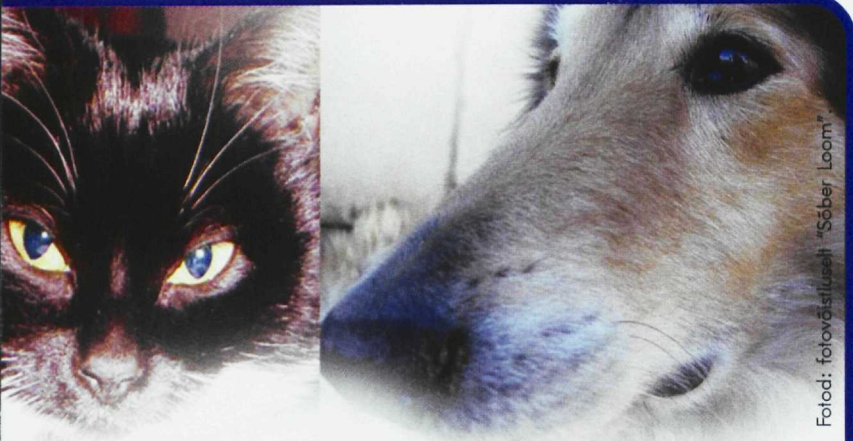
Liikumiseks on võimalusi tohutult – tasub vaid tahta! Omad jalad on alati käepärast ja need saab hõlpsasti käimisega käima panna! Siis tuleks hoolitseda, et koguneks vähemalt **13 000 sammu päevas!** Kui kõndida näiteks 90-100 sammu minutis, siis koguneb ühe tunniga 5-6 kilomeetrit. Olenevalt sammu pikkusest, kuid soovitav

arv – 13 000 sammu päevas – kogunebki 5-6 kilomeetri käimisega.

Kes rohkem liigub, see rohkem suudab!

Liikumismaial on kerge olla heas vormis!

Maire Sirel,
Eesti Südameliit

Fotod: fotovõistlusel "Sõber Loom"

4. oktoobril tähistame ülemaailmset loomakaitsepäeva. Sellele traditsioonile panid 4. oktoobril 1931 aluse Firenze Ökoloogide Organisatsiooni liikmed, kes tahtsid avalikkuse tähelepanu juhtida ohustatud loomaliikidele. Nüüdseks tähistatakse rahvusvahelist loomakaitsepäeva enam kui 40 riigis, teiste hulgas ka Eestis ja teistes Läänemeresamaades.

Alanud on suur fotovõistlus "Koer ja Kass 2005"

"Näita oma lemmikut ja hinda teisi!"

Kõik koera- ja kassiomaniikud on teretulnud osa võtma fotokonkursist **Koer ja Kass 2005**.

Konkurss kestab 22. augustist 31. oktoobrini 2005 ning on jaotatud nelja hindamisvooruga:

- 5. - 18. september
- 19. september - 2. oktoober
- 3. - 16. oktoober
- 17. - 31. oktoober.

Oma koerte-kasside fotosid võite saata elektroonilisel teel portaalis www.sinulemmikule.com.

või posti teel aadressil:

Tallinna Peapostkontor PK 368,

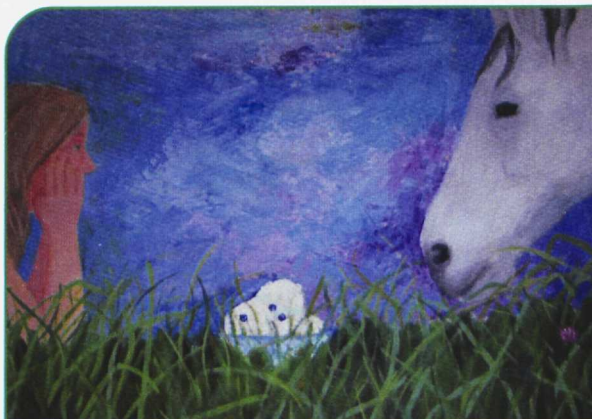
Narva mnt. 1 10503

Konkurss Koer ja Kass 2005.

Saadud fotosid hindavad ekspertide komisjon ja portaali külastajad, hääletuse teel selgitatakse esmalt voorude ja hiljem kogu konkursi võitjad. Iga kahenädalase perioodi jooksul on portaali külastajatel võimalus hääletada kõige huvitavamate fotode ja/või videote poolt kõigis järgnevates kategooriates: Võrukael, Tema Kõrgeausus, Sõbramees, Kummaline poos, Maiasmokk, Filmitäht.

Konkursi **Koer ja Kass 2005** põhieesmärgiks on pakkuda inimestele võimalust näidata oma lemmikloomi ning juhtida avalikkuse tähelepanu rahvusvahelisele loomakaitsepäevale ja koerte ja kasside heaoluga seonduvatele probleemidele Eestis. Osalema on oodatud kõik Eesti koera- ja kassiomaniikud.

Fotokonkursi korraldatakse samaaegselt ka Eesti naaberriikides - Leedus ja Lätis.

Marge Muna Tallinna Huvikeskus Kullo kunstiringist

KAS MAAL ON IGAV ELADA?

NB! Vastuseks Kristiinale (Hea Laps 7/8)

Mina elan ka maal ja tean maaelust palju, mul on siin teha palju töid: rohin peenraid, riisun niidetud rohtu või heina, laon puid, hoolitsen oma paljude loomade eest... Noh, rohkem ei tule praegu meelde.

Räägin oma loomadest. Meil on 2 lammast, heina me see aasta ei teinud, sest vihma sadas palju ja heina on heinalaos niigi, ega 2 lammast palju ei söö. Kasse on mul 3, nad kolavad ringi, aga vahetevahel käivad ikka kodus ka, kahte kassi enam ei ole (ma ei mõtle kedagi nende kolme seast), nad on ära kadunud ja kuidagi hukka saanud. Meil on ka 2 koera: kassid ongi sellepärast ära jooksnud, et noor koer ajab kiisusid kogu aeg taga. Teine koer on vana, aga sellegipoolest väga tragi lambaid kiusama, kui noor koer nendega mängib. Mul on ka rändrott, ta on väga ilus, suur ja armas, ka tema vajab palju hoolt. Mul on hiir ka – vend laudast leidis, panin ta tühja akvaariumisse, kuid ta sai sealt välja ning nüüd jookseb taas ringi. Mul käib sõber jalgrattaga külas, mina elan Päide külas, tema aga Vanamõisas. Naabrid on meil ka, käin vahel naabrilastega mängimas.

Rõõmu on mul oma maakodus palju, sest ma roni puude otsas, puu küljes on ka köiekiik, seal on tore kiikuda. Kui ma läheksin elama linna, sureksin ma seal kohe ära. Ma olen küll linnas elanud, aga see oli siis, kui ma väike olin, umbes 5-aastaselt tulin maale elama ja praegu olen 11. Aga see interneti värk... no ega see internet ka kõige tähtsam ei ole!

Korra nädalas käin ka linnas, postiga tulevad reklaamlehed, sealt valin välja, mida vaja, ja lähen ostan ära. Kui on nii palju tegemist, kas on põhjust kurta? Kui tahate midagi küsida, siis mu e-postiaadress on gaaru03@hotmail.ee.

Anni Klammer Lääne-Virumaalt

Suurlaager "Rännumaa"

Skautide ja gaidide suurlaager on sündmus, mida oodatakse neli aastat ja millest mitte keegi ilma ei taha jääda. Tagametsa, mis on kahe suure noorteliikumise püsilaagripaigaks, minnakse alati suurte lootuste ja ootustega ning pettuma peab harva. Koos ligi tuhande mõttekaaslasega metsas veedetud nädal pakub igaühele midagi. Kes läheb sinna sõprust, kes armastust, kes seiklusi otsima.

Kindlasti olid nii mõnelgi laagrisse saabujal meeles eelmise suurlaagri avanud sõnad: „Rahvas koguneb, rahvas koguneb, hõimudest saab laagrirahvas!“ Tookord kandis laager nime „Hõimusild“ ning all-laagrid said oma nimetused soome-ugri hõimude järgi, kellest meie, eestlased, põlvneme. Seekord jätkati sama rada veidi ulatuslikumalt. „Rännumaa“ nimelise laagri läbivaks teemaks oli maailma rahvuste kommete ja tavade tutvustamine, all-laagrid kandis mandrite nimetusi. Suur-laagri logogi kujutas kõigile tuttavat lauamängu „Reis ümber maailma“. Rahvuste ühendamisele aitasid kindlasti kaasa kolmeteistkümnest välisriigist kohale tulnud osalejad, kellest igaüks tutvustas ühel laagriõhtul teistele oma kombeid, mänge ja laule.

Kuna neli aastat tagasi toimunud suur-laagri ajal tuli pidada ägedat võitlust tormiga ning laagrilised paaris päevaks evakueeridagi, pelgasid korraldajad just ilma vingerpusse. Kartusest oli kasu, sest kaheksa päeva ja seitse ööd kestnud laagri ajal nägi päikest küll haruharva, kuid torm jäi tulemata. Murphy seaduski väidab, et toast lahkudes vihmavarju kaasa võttes ei hakka kunagi sadama. Kergendunult võisid ohata

laagri meditsiinitöötajad – päikesepiist üles turgutamist ei vajanud mitte keegi.

Metsaeluga harjunud skaudid-gaidid end ilmast loomulikult häirida ei lasknud. Tegevust jätkus kõigiks päevadeks ja lisaaega näpistati veel ööstki. Päeval oli igaühel võimalus proovida kätt sepatöödel, mängida paintballi, testida osavust ramborajal (lühike matkarada, mille käigus tuleb läbida erinevaid takistusi, misjärele vajavad riided kindlasti pesemist), rakendada oma loovust pildistades või isikupärast patja maalides, keerutada jalga erinevate tantsuõpetajate juures, mängida mitmesuguseid sportmänge ja palju, palju muud. Innuga osaleti keskaegsel laadal – kes müüjana, kes ostjana. Näiteks ühe pirri (laagri raha, mida iga osaleja sai 14 ühiku väärtuses) eest sai osta patukahetsuskirja ja seeläbi

lismaalt, T.A.T.U. Venemaalt kui ka Eesti oma söekaevurid etendusest „Täismäng“. Ööpimeduse varjus anti jalgadele valu öötantsupeol, tantsides eri rahvaste tantsu, ning rännati öömängus läbi Eesti telemaastiku, kohtudes tädi Ruthi, Karlssoni ja paljude teiste legendaarsete ekraanilemikutega. Lõpuks, kui plaanipärased tegevused olid lõppenud, jätkus laagrilistel veel energiat oma all-laagri lõkketule ümber istuda, muljeid vahetada ning loomulikult laulda. Vaatamata sellele, et unetunnid jäid väheseks, oldi hommikul üleval veel enne toidu saabumist, et ikka esimesena oma portsjoni kätte saaks!

Nädal aega metsas möödus märkamatult ja alles laagri viimastel hetkedel mõisteti, kui kalliks see koht ja need inimesed saanud olid. Tundus, nagu oleks laager al-

Tundus, nagu oleks laager alles alanud, kui ta juba lõppenuks kuulutati.

kõik laagris tehtud patud lunastada või lasta sama summa eest Spice Girls tüdrukutel end põsele suudelda. Veidi suurema tasu, kolme pirri eest, masseerisid vilunud käed kurnatud laagrilisi. Loomulikult ei puudunud laadalt käsitöölised, maiustuste pakkujad ning sportmängude korraldajad. Pakkuda võis kõike, ainsaks tingimuseks oli see, et kaubitsetakse vaid laagri rahaga.

Õhtuti anti laagrilistele võimalus lõõgastuda ja meelt lahutada – toimusid lõkkeõhtud, diskod ja isegi playbox, kuhu oldi teiste hulgas saabunud nii Spice Girls Ing-

les alanud, kui ta juba lõppenuks kuulutati. Selle lühikese aja jooksul sulandusid laagrilised ühtseks pereks, seitsmest mandrist sai üks hiidmanner. Et laagrist viimast võtta ja iga hetke nautida pidutseti, tantsiti ja lauldi üheskoos varaste hommikutundideni, kuni uni lausa tiris magama. Bussi istudes ja koju sõites pesitses igaühe hinges magus nukrus. Nii palju sai tehtud, nii palju nähtud, nii palju räägitud! Kuid sama palju põnevat oleks veel teha olnud! Lohutuseks lausuti enesele – nelja aasta pärast jälle!

Suurlaagris käis Ande Andekas Lammutaja

Tsirkusenoored ja pärlihaldjad

Kui õpetaja sulle klassis ütleb: "Mis tsirkust sa teed!", siis on asi kindlasti kiidusõnadest kaugel. Tallinnas on aga terve trobikond noori, kellel oleks õpetajale kohe muhe vastus olemas: "Eks ikka Folie tsirkust!"

elles ütlemises peitub palju põnevat: nii köielkõndimist kui ka kondiväänamist, nii uljast rulluisutamist, žongleerimist kui ka õhuakrobaatikat. Ja muidugi ei saa unustada ka klounaadi – sest hingematvalt põnevad numbrid vajavad vahepeal ka naeruga lõdvestamist!

Folie tsirkusestudio on noor, sündinud koos kahekümne esimese sajangiga, ning ka studio liikmed on noored, kuid esine-

misi on neil selja taga suurel hulgal. Sel suvel käis Folie esinemas kogunisti Saksamaal Sylti saarel toimunud

InselCircus festivalil, kus näitasid ennast mitme maa noorte tsirkusetrupid. Terve nädal elati tsirkusevagunites ja esineti suures tsirkusetelgis.

"Mis kord see siis on," kipub mõni kindlasti porisema, "sakslastele näidatakse vingeid tsirkusenumbreid ja meil siin Maarjamaal pole sellest aimugi!"

Võta näpust: Folie artistid annavad septembri- ja oktoobrikuus mitu vahvat etendust ka kodumaisele publikule!

Folie Tsirkusestudio lavastuse "Pärlihaldjas" esietendus on Nukuteatris 9. septembril. La-

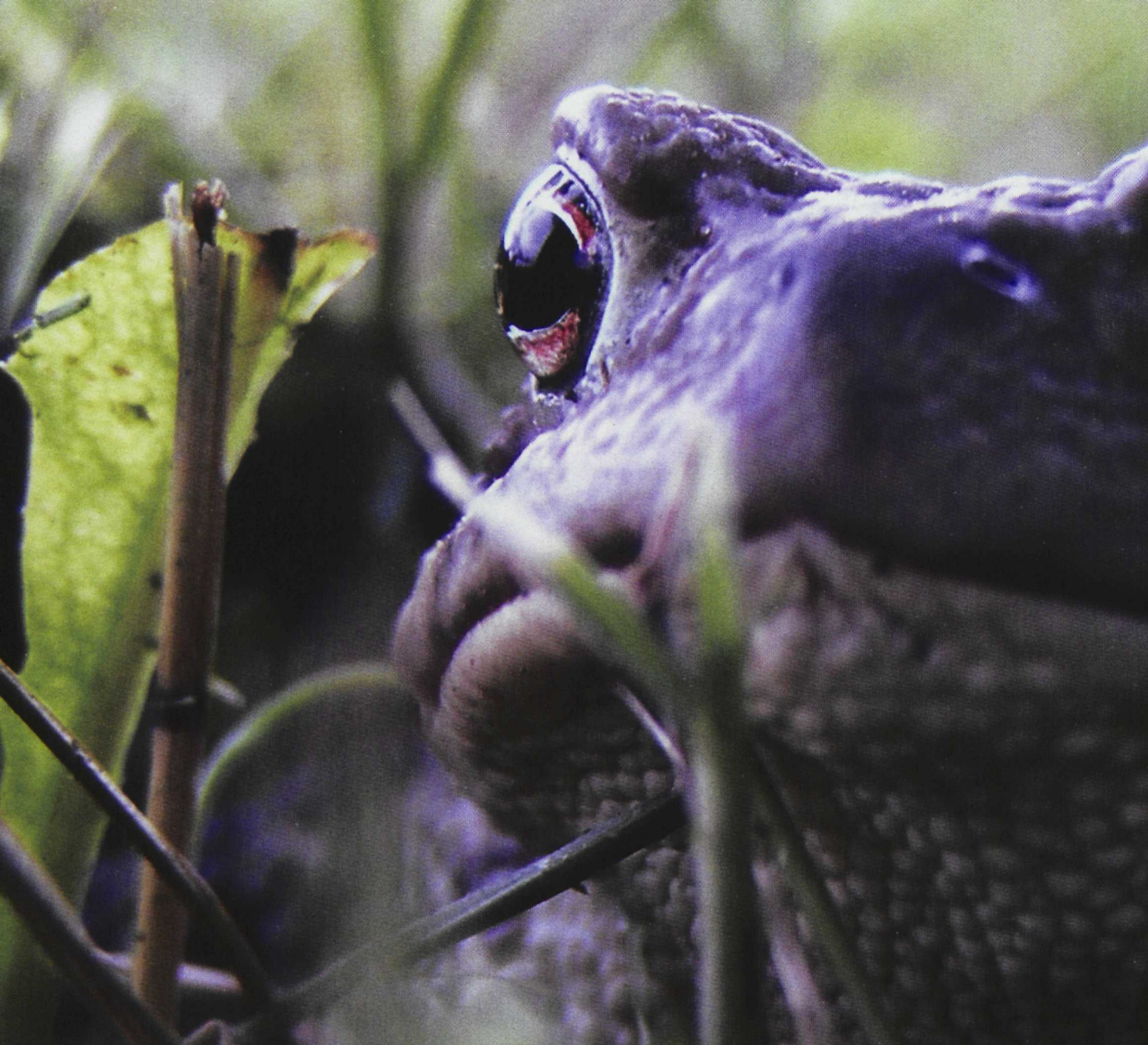
vastus on ühtviisi põnev nii suurtele kui ka väikestele, sest veeluses maailmas kulgevat muinaslugu jutustatakse igasuguste vahvate tsirkusenumbrite kaudu. Lavastusest võtavad lisaks 9 – 15-aastastele artistidele osa ka nende treenerid **Eero Druus** ja **Terje Bernadt** ning näitleja **Toomas Tross**. Kaks viimati nimetatut võtsid enda peale lavastamise ja kunstnikutöö tegi **Laura Kõiv**. Tsirkusetüki eriefektid on Eero Druusi käte- ja mõttetöö.

Ah et missugused need efektid siis on? Seda peate juba oma silmaga vaatama – julgustuseks võib öelda, et publikut õhku ei lennutata ja küülikuteks ka ei moondata. Aga tsirkusepisiku võib nii mõnigi laps endale külge saada külli!

Westlife

Superkoolkonna tunniplaan

*ESMASPÄEV -
juhtkonna päev
Eks konn taha ikka häirja
suuruseks saadal*

*TEISIPÄEV - nais- ja
meeskonna päev
Kui kala ei ole, lepi
konnagal*

*KESKNÄDAL -
keskkonna päev
Ega konnapojast
kala ei kasval*

*NELJAPÄEV -
seltskonna päev
Parem üks kargaja loom
kui viis vingujat!*

*REEDE
Kui konn
hakkab ta
krooksum*

ilikonna päev
ab mättale,
he

HEA LAPS

Moo
Tonigh
VI

Foto: Bulls Press

HEA LAPS

Kirjanurk

TERE, SÕBRAD! Juuli-augustinumbri auhinna-saajatel on nüüd põhjust rõõmustada. Nagu ikka, ootavad põhjäästlaste auhinnad Tallinnas Kullo Lastegaleriis (Kuninga 6), lõunaestlaste preemiad saadame Tartu Keskraamatukogu lasteosakonda (Kompanii 2/5) ja idavirumaalaste võidud lähevad Jõhvi Keskraamatukogu lasteosakonda. Kellel muid soove, neil palume toimetusse kirjutada, meilida või helistada.

SÜDAMELIIDU auhinnad saavad **GERD OJA** Emmastest, **ANNA-MARIA LIIV** Tallinnast, **MARLEEN VARBLAS** Jõgevalt, **ELIS RUUS** Elvast ja **ENEKEN HIIRE** Simunast, kellega võetakse kontakti.

HANS CHRISTIAN ANDERSENI muinasjutupilte saabus toimetusse lausa väike auto-koorem. Kollektiivpreemiad – Kalevi kommitodid – saavad **ADAVERE, EM-**

MASTE ja **ROOSNA-ALLIKU** põhikoolide ja **SUURE-JAANI** ning **TAEBLA** gümnaasiumide ja **HELME** Sanatoorse Internaatkooli joonistajad.

Legokarbid Rekatolt võitsid **LIIS NORK-ROOS** Taeblast, **INGER VOROBJOV** Suure-Jaanist ja **ARO-ATS AASMA** Emmastest. Taani Kultuuri Instituudilt saavad Anderseni helikassetid **ANGELIKA JANSONS** Adaverest, **KÄTLIN RADIK** ja **ULLA VAARPUU** Taeblast, **KAILI URBEL**, **EVALOTTA KIVI** ja **MARET SAAREMETS** Suure-Jaanist, **KÄTLIN LUHT** Paidest ja **ANNE GRET REINU** Emmastest. Hea Lapse raamatu-auhinnad lähevad **MARI-LIIS ROHUSAARELE** Roosna-Allikult, **ANNELI VEINSTEINSILE** Varblast, **MATS JOONAS KULLALE** Puurmani Keskkoolist, **EMIL MARVIN** ja **NILS MARTEN MIKULE** Laagna Rukkilille lasteaiast, **HEINO VEINGLASILE** Helmest, **TAMBET KIKKALE**, **RONALD KÜTILE** ja **TAUNO KÜTTIMILE** Emmastest ning **ANGELIKA JANSONSILE** Adaverest.

Lego-loosiga saavad Racersi karbid **INES-SA DMITROVSKI** Hiiumaalt, **KAAREL PENT** Põlvamaalt, **SIMMO-EGERT JÄNES** Tüdlinnast, **KÄTLI RAUDMÄE** Tartumaalt, **LOUISE-MARGARETH ALVET** Pärnumaalt ja **INDREK SUVI** Võrust. City komplektid võitsid **RAIN KALDAR** Haapsalust, **KAAREL ROOTS** Põltsamaalt, **LAURI RATAS** Saaremaalt, **MIHKEL NAABER** Tartust ja **KAILI KULLER** Viimsi vallast.

Barbie modellipead võitsid **GISELA KASTEIN** Emmastest, **MARJALIISA PALU** Tartust, **PILLE-RIIN KULLA** Laevast ja **ANNA LINDA TOMP** Wezembeek-Oppemist. Ergutusauhinnad Rimonnelt saavad **MARI-LIIS PETERSON** ja **KÄTLIN LUHT** Paidest.

Piletid "Catsi" etendusele võitsid **KRISTII-NA** Harjumaalt, **ANDRES**, **LAURA** ja **KRISTIN** Tallinnast ning **MARILIIS** Kiiklast.

Ristsõna-auhinnad saavad **LISET ROHI** Tallinnast ja **MARILIIS KOLK** Keilast.

Sau! Olen 12a. tüdruk, kes soovib kirjasõpru. Vanus pole oluline ja sugu ka mitte. **ELERI PÜTSEPP**, Saare v., Jõgeva mk. 49302. Vastan igale kirjale!!

Tere! Mul on üks suur soov: kas te saaksite mulle saata Vanilla Ninja postreid või pilte? Oleksin väga tänulik! Saatke aadressile **KRISTIINA**, Uus 2A-10, Laatre, Tõlliste v., Valgamaa 68302.

Sau! Tahax endale sõpra Tallinnast, kes on 14 aastane, ise olen ka 14. Kui tahate minust rohkem teada, siis kirjutage: **zizzi@hotmail.ee**. Minu msn on: **tiger91539@hotmail.com** OK! Kirjutage mulle!

Hei-hei! Olen 13a. plix.Elan Viljandis.Ma tahaksin poiss-kirjasõpru vanuses 14-15. Tel. 55557475 Rate kasutaja:**kiisutriin-15@rate.ee**. hot:**kiisukene15@hotmail.ee** msn:**love11129@hotmail.com**.

Olen 13.a tydruk Mu nimi on Kristiina. Mulle meeldib muusika kuulamine, õues olemine jne.Pikemalt räägin, kui kirjutate. E-post: **rozova@hotmail.ee** ja rate: **Cristiina13**

Tere, olen 16a. röömsameelne tüdruk Raplamaalt, kes viitsib mulle kribada, siis mu aadress on: **Keskuse 13-10, Kaiu v, Raplamaa 79301**.

Tere, olen 14a plika Raplamaalt, meeldib musa kuulata ja seigelda Kõik vanuses 13 – 18a., kirjake mulle! **Ragne, Yahi t., Kasvandu k., Kaiu v, Raplamaa 79301**.

NIMI: Marjaliisa
HÜÜKAD: Carmen, Maarja-Liis, Marja-Liisa, Liisu, Lisett, Liz jne
SÜNNA: 3.aprill
PERE: mina, ema, isa, vennad Sven, Mehis, Reinis, kassid Kässu-Muska & Bamboocha, koerad Tommy & Kutt
LEMMIKLOOM: kass, ja teised kasslased kah...
PARIM SÕBER: Rünno, Liina-Keithlyn ja kullakalli kass Käsü-Muska
RATE: lyyzethe
MSN: lyyzethe@hotmail.com
E-POST: lyyzethe@hotmail.ee
ADDRESS: Marjaliisa, Roela, Tartu mnt. 15, 46602 Lääne-Virumaa
SOOV: leida kirjasõpru (al. 14 a.), kes ei ajaks ainult lapsikut. Sugu pole oluline. Vastan kindlasti neile, kes lisavad kirjale pildi. NB! Eelistaxin tavaposti teel tulevaid kirju!

NIMI: Ronald
KASV: 165 cm
SÜNNIAEG: 22. august
ASUKOHT: Pärnu
ASUKOHT lähemal: red house: DCATCH ME IF YOU CAN:DD
TEGEVUSALA: õppimine
ELUKUTSE: Legendaarne Tüüp:P
HARIDUSTASE: õpilane
KOOL: Tõstamaa Keskkool
KODULEHT: www.center.ee/h2kker
TELEFON: 56773730
MSN: roosiorg10@hotmail.com
SOOV: leida sõpru vanuses 10-12

Tere! Saadan teile enda ja oma lemmiku andmed!

NIMI: Triinu Ots
VANUS: 11 a
SÜNNIPÄEV: 25.02. 1994
KOOL: Tallinna Lilleküla Gümnaasium
MEELDIB: laulda, klaverit mängida
EI MEELDI: kooliajal

hommikuti vara töusta
LEMMIKRAAMAT: "Harry Potter ja tulepeeker"
LEMMIKLOOM: põhiliselt koer, tegelikult on kõik loomad armsad
LEMMIKLAULJA: Hanna-Liina Võsa
LEMMIKFILM: "Titanic", "Ajamasin", "Harry Potter"
LEMMIKNÄITLEJAD: John Travolta jpt.
SOOV: leida 10 – 13a. tüdrukutest ja poistest kirjasõpru ja MSN-suhtlejaid
MSN: Trynotz@hotmail.com (hetkel MSN-i pole, see kadus arvutist ära)

Ja koera andmed:
NIMI: Mona
TÄISNIMI: Deste Mona Liisa (väikevend kutsub Auaks)
SUGU: emane
VANUS: 5 kuud
TÕUG: laika ja hundikoera segu
LEMMIKSÖÖK: koerakröbinad, maal olles sööb raipeid
VÄRVUS: helepruun, sabaots lumivalge, natuke musta värvi seljal
MEELDIB: õues olla, mürada

Sau! Olen 16a. röömus plix Tartust. Sooviksin tutvuda inimestega vanuses 16- ..., kes aitaks silmaringi laiendada, saada headeks sõpradeks ja vahel peolegi minna. E-

post: tviksar@hotmail.com, Bebey@hotmail.com.
Kirjutage julgelt, ma ei hammusta!

NIMI: Marie-Mirette
HÜÜDNIMI: Mari
VANUS/SÜNNIPÄEV: 13/1. veebruar 1992
HUVIALAD: laulmine, tantsimine, võrkpall
LEMMIKBÄND/laulja: Terminaator, Meie Mees, Vanilla Ninja, Rammstein, Eminem jpt
LEMMIKLOOM: kass, koer, kilpkonn
MEELDIB: sporti teha, muusikat kuulata, õues olla
ELUKOHT: Pärnu
SOOV: leida kirjasõpru vanuses 11-15
Sugu pole oluline
E-POST: mariemirette951@hotmail.com
ILUSAT SUVELÖPPU!

NIMI: Kaia Raudsepp
VANUS: 9 a
SÜNNIPÄEV: 21. oktoober
LEMMIKBÄND: Suntribe
LEMMIKLOOM: hobune
LEMMIKVÄRV: roosa
KOGUN: kleepse
MEELDIB: tantsida ja laulda
SOOV: leida 8 – 12a. kirjasõpru
ADDRESS: Aia 4 – 3, Sõmerpalu, Võru mk. 66601

Tere, otsin kirjasõpra vanuses 15-17, poisse kui tüdrukuid. Ise olen 15. **MERLIN KÄRGENBERG**, Kase 6 – 8, Järva-Jaani, Järvamaa 73301.

Sau! Olen 11a. lõbus plika Pille. Mulle meeldivad hirmsasti kassid! Kirjutage mulle!
Voore 4-2, Saare v., Jõgeva mk. 49302. Rate.ee konto: Pille9, e-post: Mopsik11@hotmail.com

Tere, olen 16a tydruk, kes sooviks saada kirjasõpru, vanus ja sugu pole tähtis. Rate: **sannu-mannu**. Kirjutage kõik!

sanzu005@hotmail.com

Kuulge, kõik 14a. neiid, kirjutage mulle!
Minu e-post: janna123@hotmail.com...päras
kirjutan endast rohkem, ok?

NIMI: Louise-Margareth Alvet
HÜÜDNIMI: Luise, Luik
SÜNNIPÄEV: 9.03.1994
LEMMIKJOOK: Sprite
LEMMIKSÖÖK: friikartulid
LEMMIKLOOM: peaaegu kõik, välja arvatud moad
SOOV: leida kirjasõpru vanuses 11-13a.
ADDRESS: Pärnu mk, Are v, Tabria k, Suigu side 87302
MOBIIL: 59016252

NIMI: Kätli Raudmäe
VANUS: 10
HÜÜDNIMI: Kätu ja Kätis
SÜNNIPÄEV: 11.juuni 1995
KOOL: Nõo Põhikool
LEMMIKLOOMAD: hobune ja koer
LEMMIKBÄND: Dynamite, Vanilla Ninja, Terminaator
SOOV: leida kirjasõpru vanuses 10-12a
ADDRESS: Tartu mk, Külitse küla, Kase tee 8, 61702

NIMI: Merili Raudmäe
VANUS: 12a
HÜÜDNIMI: Memmu, Merka
SÜNNIPÄEV: 14.juuni 1993
KOOL: Nõo põhikool
MEELDIB: laulda
HUVIALA: ujumine
LEMMIKLOOM: koer
LEMMIKBÄND: Vanilla Ninja, Terminaator
SOOV: leida 11 – 13a. kirjasõpru
ADDRESS: Tartu mk, Külitse küla, Kase tee 8, 61702

Tere! Olen 13a lõbus ja sõbralik Saaremaa tydruk. Mulle meeldib sõpradega koos olla, tantsida, diskodel käia, muusikat kuulata. Meeldivad ka loomad. Otsin kirjasõpru vanuses 10-15, nii poisse kui ka tüdrukuid. **MARIS VALGE, Taritu k, Koimla L-2, Saaremaa 93822** e-post: stay555@hotmail.com Msn-i ja rate saate siis, kui kirjutate!

Tere! Olen 10 a. lõbus plika ja sooviksin leida kirjasõpru vanuses 9-12 a. Sugu pole oluline. Mu lemmikloomad on kass, koer, hobused ja närilised. Mulle meeldib väga musa! Kirjutage mulle!
MONIKA MIILVEE, Tulbi 11-9, Tallinn, 10612, e-post: maeioska@hotmail.com.

Tere, Hea Laps ja lugejad! Olen 12a. tydruk Kuressaarest. Mulle meeldib ristsõnu lahendada, suusatada, laulda, tantsida, korvpall ja lugeda. Mu hobiks on rahvastepall. Soovin leida kirjasõpru. Vanus ega sugu pole oluline. **DIANA RÄNK, Tehnika 2-30, Kuressaare 93817, e-post: dyan69@hotmail.com**

NIMI: Getten Haas
HÜÜDNIMI: Getu
VANUS: 13a
SÜNNA: 28.mai 1992
OLEN: sportlik ja aktiivne tydruk
LEMMIKLOOM: Minul on üks täntšilla ja kolm külikut, aga peame ka kitsi, koera, kasse ja kanu
LEMMIKTEGEVUS: igasugune sport ja sõpradega olemine
E-POST: www.grishild@hotmail.com
Kuid ma ei käi seal eriti tihti,
SOOV: leida kirjasõpru, nii poisse kui ka tüdrukuid, eelkõige Pärnust ja Pärnumaalt, kuid kirjutada võivad kõik.
ADDRESS: Getten Haas, Laiksaare sjsk, Pärnumaa 86103

NIMI: Kadi Suurkask
SÜNNIPÄEV: 07.04.1990
TÄHTKUJU: Jäär
MEELDIB: laulda
KOGUN: kuulsuste pilte ja autogramme
LEMMIKBÄND: Vanilla Ninja, Suntribe, Soul Militia, Black Eyed Peas
LAULJA: Shakira, Christina, Maarja Kivi, Piret Järvis, Laura Põldvere, Britney Spears, Ines
TELEFON: 5541630
RATE: simonn15
SOOV: leida kirjasõpru igas vanuses
ADDRESS: Kadi Suurkask, Asuküla, Väike-Ahli, Läänemaa, Vahtramägi 90531

Tere, kõik piltide kogujad! Mul oleks vahetada Smilersi, 50 cent'i, Kate Winsleti, Renee Zellwegeri, Keanu Reevesi, Sandra Bullocki, Bruce Willise, Harry Potteri, Christina Aguilera, Justin Timberlake jpt pilte. Vastu tahaks Eminemi pilte, artikleid ja infot. Kirjutage mulle: eminemifann@hotmail.com. **Marilis Jõgi, Pihlaka 14-9, Leie sjk 70303, Viljandimaa.**

Tere, kõik poisid ja tydrukud vanuses 15-20. Olen ise 17a. pidusid armastav plix, kes ootab kirju neilt, kes tahavad uusi tutvusi. E-post: creesy18@hotmail.com

SILMAD SIIA, SÕBRAD!

Juba on alanud tööde vastuvõtt Sten Roosi nimelisele muinasjutuvõistlusele! Võistlustööde ärasaatmise viimane tähtpäev on 20. detsember 2005.a. Osalema on kutsutud kõik, kel vanust 10 – 15 aastat. Seekordne muinasjutuvõistlus kannab järjekorranumbrit 14. Parimate autasustamine toimub nagu alati H. Chr. Anderseni sünniaastapäeva paiku. Tööd palume saata aadressil: Endla 2-b - 1, Haapsalu 90504, Steni muinasjutuvõistlus.

Igav? Oma viga!

Vahel laiutab Triibu-Liine postkasti avades käsi: ikka leidub mõni sõber või sugulane, kes kurdab, et tal on igav! Samas on mõned lapsed suisa ajahädas: et kõiki oma plaane teoks teha, vajaksid nad 25-tunniseid päevi! Vaatame, missugust nõu nad igavlejatele annavad!

Jookse terviseks!

Käisin maal ühel sünnipäeval, mida peeti taluõues. Seal oli sellepärast lahe, et mängiti igasuguseid vanaaegseid mänge. Algul ma mõtlesin, et ei viitsi mängima minna, aga siis sai grillvorstist isu täis ja arvasin, et võiks ka proovida kotisjooksu. See oli täitsa raske, sest polnudki mingi jook, vaid rohkem hüppamine! Siis tuli veel konna moodi kükakil hüpata, käed pusas, see polnudki raske, aga mõned kukkusid ikkagi külili ja nalja sai palju. Minul läks kõige paremini tagurpidi jooksmine ehk vähikõnd. Meie võistkond sai üldvõidu ja meile pandi sinised linnud rinda. Kõige lahedam oli see, et ka vanainimesed võtsid võistlusest osa ja tegid igasuguseid nalju. Kahju, et selliseid mänge saab mängida ainult maal, sest linnas võib jooksu pealt kukkudes kõvasti haiget saada!

Andres Tallinnast

Hobide kaudu leiad sõpru!

Mina arvan, et igav on ainult neil lastel, kellel pole mingit ringi, trenni ega midagi. Tuleks leida endale hobi! Näiteks võiksid käia tennis. Kergejõustikku tehakse igas koolis, ainult sulle peab sport meeldima. Kui eriti ei meeldi, võib käia show-tantsus. Tantse on mitu moodi, näiteks show, disko-, hip-hop ja teised tantsud.

Kindlasti meeldib paljudele tüdrukutele käsitöö. Laste Loomingu Majas Mustamäel on palju meeldivaid ringe. Mina ise käin Fashion Dekor, see on küll venekeelne, aga mu sõbranna saab vene keelest aru. Veel on seal näiteks arvutiring.

Poistele soovitaksin minna mudellennukite ja autode meisterdamise ringi. Neid leiab otsinguportaalidest.

Vabalt võid ka kodus midagi huvitavat koguda. Mina ise kogun postkaarte. Kui ka sina tahad hakata postkaarte koguma, siis lase käia. Enne kui koguma hakkad, pead välja mõtlema mingi teema, näiteks loomapildid. Muidugi peab sul olema ka koht, kuhu oma kogu paned – näiteks kaardialbum. Pärast on neid väga huvitav vaadata.

On veel palju asju mida koguda saab – näiteks marke. Filateelia on väga populaarne hobi, sest leidub palju huvitavad postmarke. Ka kleepse koguvad väga paljud ja neid on tore omavahel vahetada. Hobide kaudu on kergem ka sõpru leida!

Aliide-Marie Tallinnast

Kambaluuletamine

Vahel, kui vahva kamp koos, võiksite proovida üheskoos luuletust kirjutada. Selge see, et ega väga tõsiseid teemasid sel juhul kasutada saa – aga kes see käsib surm-tõsiseks jääda! Seltsis on segasem just lõbusaid salme leiutada. Minul oli näiteks hiljuti au kiirluuletada koos Rakvere Reaalgümnaasiumi esimese klassiga – nüüdseks on need poeedid kindla peale kõik juba teises klassis, aga luuletus, mis sai Rakvere raamatukogus kirja pandud, jääb ikka samasuguseks lahedaks trolli-kollimänguks! Siin ta on.

Siil ja troll

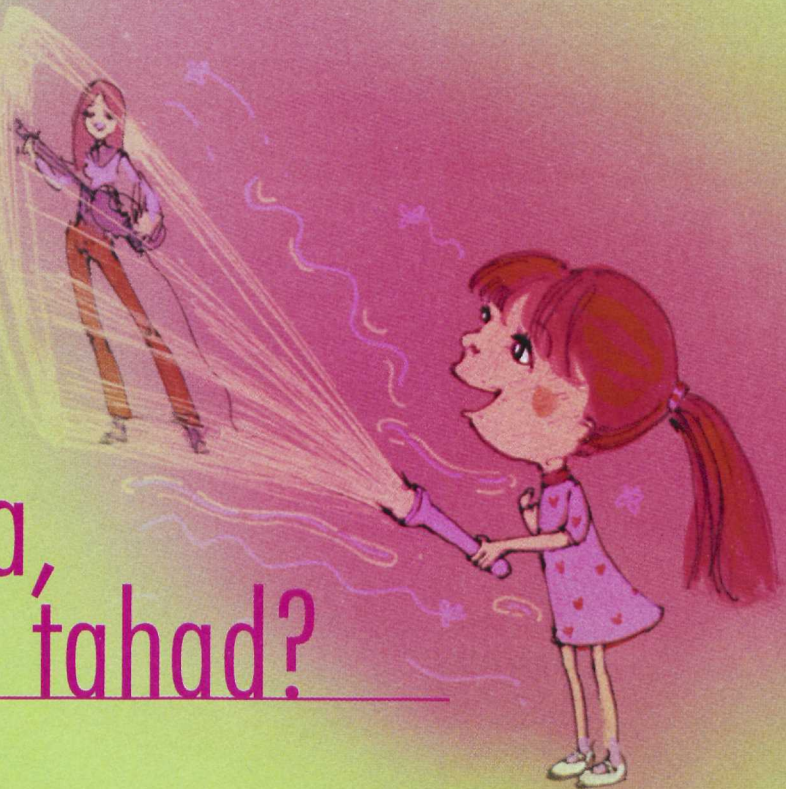
Metsa kõndima läks troll,
välimuselt täitsa koll.
Äkki tõusis tuuleiil,
põõsa tagant piilus siil

Siili polnud näinud troll –
arvas, et see loom on koll.
Okkad püsti ajas siil,
iga okas nagu viil.

Siis sai asjast aru troll,
sest et ta ei olnud loll.
Andis käppa, ütles: “Eks
hakkame nüüd sõpradeks!”

Rakvere Reaalgümnaasiumi
2r klass ja Leelo Tungal

Kuidas saada seda, mida väga tahad?

TASKULAMP JA HOORATAS

Motivatsioon on nagu taskulamp, mis näitab meile seda, mida me soovime ja ta on ka nn. psüühiline hooratas, et me jõudsamalt oma eesmärkideni jõuaksime. Seega üks vägagi tähtis asi on see motivatsioon.

Motiveeritud inimesed keskenduvad palju paremini uute oskuste (kehaliste, vaimsete, sotsiaalsete oskuste) õppimisele ja arendamisele. Nad on rõõmsameelsed, algatusvõimelised, entusiastlikud ja oma edusse usuvad. Nad täidavad meeeldi endale võetud või temale antud ülesandeid. Motiveeritud inimene ei kaldu oma sihtidest kõrvale.

SPORDIARST & HINGETOHTER
JÜRI O.-M. ENNET

STATOIL

Toetame terveid eluviise

Õpilane võib olla motiveeritud nii seestmest (iseenda psühholoogiline mõjutamine) kui ka välistest (teistepoolne mõjutus, saadava kiituse, tasu ootus-lootus või siis sünduse, karistuse vähendamise vajadus) stiimulitest.

Tähelepanu äratamine-tekkitamine ning hoidmine meid huvitava ajal on motiveerimise esimeseks lüliks. Uudishimu ja töise hivi tekitamine antud tegevuse suhtes hoiab sellel kestvalt tähelepanu ning meie „taskulamp“ valgustab õiget asja ega vilguta „tühjalt“ siia-sinna. Kõiki psüühilisi omadusi on võimalik arendada, arendada saame ka tähelepanu. **Vajaduste tunnetamine** on teiseks oluliseks motivatsiooni komponendiks. Kui saad aru, et nimetatud tegevus või valdkond on sinule tähtis, kasulik ja oluline, siis laabuvad tööd ja ettevõtmised palju paremini. **Enesekindlus** ja **usk endasse** on järgmiseks väga oluliseks teguriks, et edukas olla. Eneseusk annab ka püsivust ja sihikindlust. Väikesed viperused ning tagasilöögid ei vii meid siis endast välja, ei sunni loobuma. Enesekindel inimene võtab väiksemaid viperusi nagu vaimset karastumist, nagu isiksust tugevdavat tegurit. Enesekindel õpib oma vigadest ja püüab neid mitte enam korrata. Nii tulevad

esimesed edusammud ning need suurendavad veelgi meie usku endasse. Kehaline tervise tugevdamine suurendab enesekindlust. Enesekindlust edendab ka see, kui me suuremat sorti ülesanded väiksemateks osadeks jagame – nendest käib jõud üle ning usk endasse suureneb veelgi. Kuulsad väepealikud teadsid seda tarkust ning vastane võideti osade kaupa. **Rahulolu** on neljandaks oluliseks motivatsiooni teguriks. Rõõmu tuleb tunda nii tööst-tegemisest-treenimisest kui ka lõpptulemusest. Mõned ootavad ainult tulemust ning mõtlevad, et

Enesekindlus ja usk endasse on järgmiseks väga oluliseks teguriks, et edukas olla.

eelnev töö ja tegemine on vaid „vaev ning viletsus“. See on vale. Just tööst-õppimisest-treenimisest saab ja tuleb eelkõige rõõmu tunda – ja kui tulemus käes, siis ka sellest.

See, mida me saavutada tahame, on eri inimestel erinev, aga saavutusvajadus on meil kõigil olemas.

Kui me hästi teame oma vajadusi, siis oskame ka paremini end motiveerida ehk tegudele hoogu anda. Psühholoogilisteks vajadusteks võivad olla: heade tulemuste saavutamine, tunnustuse saamine, suhtlemine, esinemine jne. Võiks öelda – enese arendamise vajadus ja selle näitamine kaaskodanikele ehk Mina ja Meie oma-

vahelise harmoonia saavutamise vajadus.

See, mida me saavutada tahame, on eri inimestel erinev, aga saavutusvajadus on meil kõigil olemas. Nende saavutustega soovime meeldida nii endale kui ka teistele. See endale-teistele peab olema tasakaalus. Halb on ainult endale meeldimine ja paha on

ka see, kui enda arust oled lahe kutt, aga teistele miskipärast ei meeldi.

Saavutusvajadus. Mis meid siin aitab? Eelkõige õige **eesmärgi teadmine**.

Eesmärgid on lühiaegsed (täna tähtsusega toimetused) ja pikaajased (mille saavutamine võtab aega kuid ning aastaid).

Kuidas see motiveerimine siis ikkagi

toimib? Oletame, et Juku soovib tugevaks saada naabripoiss Kallest.

Tähelepanu äratav see, et Kalle lihased on kaunima kujuga ning ka tugevamad, aga Juku omad veidi „vedelamad“ ning parasjagu nõrgemad.

Järgmine samm – vajaduse tunnetamine. Juku saab aru, et „nublu-mehe-na“ ta ei meeldi teistele poistele, ei meeldi tüdrukutele, ei meeldi ka endale. Ja „nublu“ olla ei taha. Kes tahab?

Usk endasse ning enesekindlus. Jukul on siin mitmeid mõtlemisvõimalusi:

- kui suudab Kalle, siis harjutamise järgselt suudan ka mina,
- kui ma suudan näiteks õppimises Kallest parem olla, siis annab ka lihasosavuse osas temast mööda minna. Ma suudan!
- kui ma ikkagi väga taha ja harjutan, siis suudan.

Rahulolu. Ainuüksi teadmine hoolega harjutama hakkamisest tõstab Jukul meeoleolu. Teadmine, et harjutamine edendab lihasosavust ja jõudu, parandab ning tugevdab tervist, tõstab Jukul meeoleolu, samuti trenni ja harjutamine looduses. Ja suur rõõm ootab ka ees siis, kui Juku Kallest juba osavam on, ja mis veelgi tähtsam – Juku tervis paremaks on muutunud.

Seega – õue ja harjutama!

Ka vabal ajal tuleb mõtiskleda kaugemate eesmärkide üle – kelleks ma siis ikkagi tulevikus saada tahan? Miks tahan? Kuidas ma end selle eesmärgi saavutamiseks motiveerin – mida ma „mõtte-taskulambiga“ valgustan, kuidas „tegude hoorattale“ hoogu annan?

Miks see elukutse mind huvitab, uudishimu tekitab, tähelepanu köidab?

Miks see elukutse just minule „vajalik“ on, minu kaudu ühiskonnale kasuks tuleb?

Kuidas selle eriala omandamine ning hiljem selles vallas töötamine minu eneseusku suurendab, enesekindlust edendab?

Millist naudingut ning rahulolu minu eriala omandamine, kutsepaberite ja ameti kättesaamine ning hiljem sellel alal tegutsemine mulle pakub? Kas minu tuleviku-eriala on ka minu hobi?

Aga nüüd, tüdrukud ja poisid, õue mängima, kehaliisi harjutusi tegema, suplema, end karastama, – ilusat ilma nautima!

Sanderi mikroskoop

Kristiina Kass

Algus eelmises numbris

"Tean, tean, kingitusi ei ole viisakas tagasi saata, seletas ema vabandavalt. "Aga ma panin ilusa viisaka kirja juurde."

Sander oli veel suuremas segaduses. "Ma laenasin mikroskoobi eile Kallele!"

"See neetud karp oli kogu aeg sinu laua all!" väitis ema vastu. "Ma ei tahtnud seda mikroskoopi isegi vaadata, vaid viisin ta otse postimajja ja saatsin Aili-tädile. Loodan, et sa olid ta ikka ilusti ära puhastanud!"

Sander oli natuke aega vait. Ta mõtles. Ta mõtles üpriski pingeliselt.

"Ema," ütles ta lõpuks ettevaatlikult. "Ma laenasin oma mikroskoobi Kallele – ilma karbita. See karp oli mul laua alla ununenud, ma tegelikult arvasin, et olin ja juba ammuilma prügikasti viinud."

Nüüd oli ema kord vaikida. "See su karp

ei olnud tühi," väitis ta siis närviliselt silmi pilgutades. "Ma ei oleks eluilmas nii loll, et saadaksin kellelegi tühja karbi."

"See ei olnudki tühi," ütles Sander käsi mudides. "Selle sees oli üks purk."

Ema nägu muutus kahvatuks ja ta vasak silmalaug hakkas veidi tõmblema. Paistis välja, nagu teeks ta Sanderile silma, kuigi olukord ei olnud sugugi kui lõbus. "Mis selles purgis siis oli?" suutis ta lõpuks küsida.

"Seal oli kakskümmend kolm ämblikku," vastas Sander vaikselt.

Ema ei öelnud midagi, vaid sulges silmad ja ohkas sügavalt.

"Aili-tädi jälestab ämblikke üle kõige ja mina saatsin talle neid terve purgitäie," ütles ta siis pärast pikka vaikust.

"Ta muidugi arvab, et ma naeran ta üle. Ta arvab, et ma tahan ta surnuks ehmata, et me ta päranduse rutem kätte saak-

"Seal oli kakskümmend kolm ämblikku," vastas Sander vaikselt.

sime. Igal juhul peab ta mind kohutavalt hirmsaks inimeseks. Ma ei suuda talle enam iialgi oma nägu näidata ja ma ei või enam telefonile vastata.

Ema ilme oli nii õnnetu ja täis piinlikkust, et Sanderil hakkas temast kahju. "Aga sa panid ju Aili-tädile kirja kaasa!" tuli tal siis meelde. "Ta saab kindlasti aru, et pakk oli eksitus!"

"Panin jah," noogutas ema endiselt süngelt. "Kas tahad teada, mis ma sinna kirjutasin? *Armas Aili-tädi! Mikroskoop, mille sa Sanderile kinkisid, tekitas meil kahjuks palju pahandust. Terve maja kubises Sanderi kogutud putukatest, nii et ma olen sunnitud olukorra niimoodi lahendama. Loodan, et ma sind sellega ei solva!*"

"Nojaa. Võib-olla sellest kirjast ei olnud eriti abi," pidi Sander nõustuma. "Aga sa võid ju uue kirja kirjutada või helistada!"

"Mina ei kirjuta enam mitte ühtegi kirja!" teatas ema mornilt. "Kui, siis võib-olla kunagi hiljem. Viieteistkümne aasta pärast."

Korraga tärkas ema silmis väike lootusesäde. "Kuule, äkki on need ämblikud sumud? Sumud ja kuivanud ämblikud ei näe kaugeltki nii jäledad välja kui elavad! Äkki nad krõbisevad kõik seal purgipõhjas ja Aili-tädi arvab, et need on mingid idamaised võrtsid või midagi sellist?"

Aga Sander raputas pead.

"See oli mu ainuke purk, mille kaane sees olid augud. Ämblikud võivad vabalt nädal või paar vastu pida. Võib-olla nad koovad sinna isegi võrke. Võib muidugi ka olla, et nad on üksteist söönud ja neid ei olegi seal enam nii palju."

Ema krampsutas vastikusest nägu.

"Ma ei taha enam selle asja peale mõelda. Mulle aitab nendest ämblikest ja sajajalgsetest ja põrnikatest ja sipelgatest, kes mööda meie maja ringi sibasid. Ma ei taha oma närve enam nende ämblikega rikkuda, kelle ma kogemata Aili-tädile saatsin. Täna saast päevast peale vastate telefonile sina või isa ja räägite Aili-tädile kogu loo ära."

Järgmised päevad möödusid ärevuses. Nii Sander kui ka isa, rääkimata emast, võpatasid iga telefonihelina peale. Kahjuks sattus olema nädalalõpp ja telefon helises sagedamini, kui vaja. Siis lõpuks juhtuski see, mida kõik olid kartnud. Isa oli see õnnetu, kelle kord oli vastata, kui Aili-tädi helistas. Isa lülitas valjuhääldi sisse, et ka ema ja Sander kuuleksid Aili-tädi häält ja neile ei peaks kõiki ebameeldivaid detaile eraldi üle rääkima.

"Tere, siin on Aili-tädi!" teatas Aili-tädi kahtlaselt reipa häälega. Võib-olla pakk ei olnudki veel päralt jõudnud? Asjatu lootus.

"Ma sain selle paki kätte, mis Elina saatis," ütles Aili-tädi.

Mulle aitab nendest ämblikest ja sajajalgsetest ja põrnikatest ja sipelgatest, kes mööda meie maja ringi sibasid.

"Pea tunnustama, et ma olin algul ikka hingepõhjani solvunud. Niipea, kui seda tuttavat karpi nägin, tundsin südames torget! Et saadate mu kingituse tagasi, hinnasilt ka veel küljes ja puha."

"Jaa, see oli, see oli..." kokutas isa, aga Aili-tädi ei lasknud tal jätkata.

"Siis lugesin Elina kirja läbi ja mõistsin, et Sander oli teil seal oma putukatega päris korraliku tsirkuse korraldanud. Ma võin ette kujutada, mis-moodi te seal ehmusite! Ma ise oleksin kindlasti infarkti saanud, kui minu kodu ämblikud ringi jookseksid! Erki, sa pead Sanderi korrale kutsuma!"

"Seda ma juba tegin," vastas isa hämmeldunult ja vahetas emaga imes-tunud pilke. Aili-tädi ei olnud veel ilmselt karpi lahti teinud ja loodetavasti ta seda ei teegi.

"Mida sa mikroskoobiga teha kavatses, Aili-tädi?" küsis isa võimalikult loomuliku ja rahuliku häälega, hoolimata külmast higist leemendavast otsmikust.

"Esimese hooga tahtsin ta poodi tagasi viia," vastas Aili-tädi. "Aga siis tuli mulle pähe, et ega nad vast kasutatud asja tagasi ei võtagi. Arva ära, kuhu ma ta lõpuks viisin? Tead, meie koguduse pastor kogub juba jõulukinke vaeste laste peredele ja mina otsustasin mõnd väikest lapsukest mikroskoobiga röömustada!"

"See on ju suurepärase idee, Aili-tädi! Sa oled õilis inimene!" kiitis isa ja pühkis oma higiseid peopesi vastu pükse. "Nii et sa oled selle siis juba sinna korjandusse viinud?"

"Olen jah," teatas Aili-tädi. "Pakkisin ta ilusti kinkepaberisse ja panin kaardigi juurde, et häid jõule ja taevaisa õnnistust soovib Aili Kuusik. Siis võtsin selle kaardi ikkagi ära, sest ma ei taha oma kalli kingiga liigset tähelepanu äratada. Küll jumal juba teab, kes andis annetuse ja kes mitte."

"Väga õige!" kinnitas isa. "Tagasihoidlikkus kaunistab inimest!"

"Aga mul on nüüd kahju, et Sander ilma sünnipäevakingita jäi," muretses Aili-tädi siis.

"Sellest pole midagi! Sander sai niigi palju kinke ja sina ei pea selle pärast enam küll pead vaevama."

"See ei lähe! Kingitus peab ikka olema! Mul sai siin just valmis kollase-pruuni-triibuline villane vest ja sellega kokku sobiv müts. Kavatsesin nad Sanderile küll alles jõuluks kinkida, aga küll ma selle aja peale midagi muud toredat heegeldan."

"Sanderil on kindlasti väga hea meel!" kinnitas isa ja muigas poja šokeeritud ilme peale.

"Aga ära sa talle seda välja räägi, eks!" keelas Aili-tädi veel. "See peab ikka üllatus olema!"

"Ära muretse!" lubas isa. "Minu käest ta seda kindlasti ei kuule!"

Lina Soonvaia Tallinna Huvikeskus Kullast

TERE! VASTAN KRISTIINA KUSIMUSELE: KAS MAALASTE ELU ON ÜKS SUUR IGAVLEMINE?

Minu nimi on Kertu Vahemets ja ma olen 13-aastane. Elan Ida-Virumaal ühes väikeses külakeses. Minulgi tekib vahel üsna jubedaid mõtteid, et igavus on lausa tappev, aga siis ma lihtsalt pean endale tegevust otsima. Muidu pannakse veel tööle! Mina sisustan oma aega raamatutega. Ma sulen end oma tupp ja süvenen mõnda heasse teosesse. Kristiinal vist sõbrad külas ei käi, aga mina saan oma sõpru külastada küll. Ainult et suvel on ju kõik laagrites...

Kord nädalas käin ka internetis – jalgrattaga. Mulle on see justkui lõbusus ja vaheldus. Ma ei tea, kuidas Kristiinal, aga mul on ka kaks väiksemat õde-vennda. Ja juba nendega ühes majas olemine on piin, aga eks ma proovin ennast nende arvel ka lõbustada, hehee...

JASIIIS KÜSIS ÜKS TÜDRUK, KUIDAS LEIDA SÕPRU?

Mina leidsin uusi sõpru laagritest. Seal on sellised ühised tegevused, kus lihtsalt peab hästi läbi saama. Aga on ju ka võimalus interneti kaudu sõpru leida. Olen sel teel endale leidnud 3 head sõbrannat. Kui sul tuleb tahtmine, siis sa võid ju ka mulle meilida. Mu meiliaadress on: cropsy@hot.ee. Kirjutada võivad ka teised!

TAHAKSIN VEEL RÄÄKIDA, MIDA MA HEAS LAPSES LOEN JA MIDA MITTE. Esimesena loen ma "Suure vahetunni" lood ära ja siis muud kirjalapse kirjutised. Aga on ka sellised asjad, mida ma üldse ei loe nt. Nukkvõll. Minule ei paku autod huvi... Aga eks poistele on ju ka vaja midagi kirjutada, terve ajakiri ei saa ju olla täis "plikade mula".

Muidu on teie ajakiri jummmmmala lahe ja pange täie rauaga edasi!
Kertu

POPID, NOHIKUD JA TEISED

Arvatavasti on igas klassis oma popid, poppide sõbrad ja nohikud. Klassis on alati mõni poppide kamp ehk teistest rikkamad, kes suudavad endale paremaid riideid lubada. Kellel selliseid klassis pole – noh, neil on vedanud! Minu klassis on selline kamp, kes kasutab teisi inimesi nii oma tülides kui ka tavaelus ära. Kahjuks on nad ka enamjaolt õpetajate lemmikud, sellepärast ei julge keegi neile vastu hakata ja mõned on kogu aeg nende tallalakkujad. Nüüd tekib küsimus, miks peavad klassis olema erinevad jõupositsioonid? Teiseks halvustavad popid neid, kes pole piisavalt rikkad, et nendega sõprust alustada. Ainult siis, kui oled puhvetist midagi ostnud, on nad sinu sõbrad, aga kui sa neile annad, oled teinud lolli vea, sest nemad ei anna sulle eluilmas MIDAGI!

Ka õpetajale nad poevad – kui kellegagi riieldakse, on nad kõvad meistrid kaasa lööma, kuid nende kohta ei tohi keegi midagi öelda. Õpivad nad tavaliselt hästi. Rääkides nad ülbitsevad, aga mõne hetke pärast oled nende parim sõber – ja siis selgub, et pead neid puhvetis ette laskma.

Kuigi olen tähele pannud, et just popid on kõvad kõiki taga rääkima, kuid ainult siis, kui seda inimest, kellest räägitakse, pole koolis. Järgmine päev räägitakse sellesama inimesega, keda enne taga räägiti, juba järgmisest puudujast. Kahjuks hõõruvad nad omal teatud viisil sulle nina alla seda, et sa ei kuulu nende hulka.

Kui keegi nendest poppidest loeb seda artiklit, siis loodan, et te saite aru, et võib olla palju sõbralikum ja toredam. Te tõesti tüütate

Kristiina Suigusaar
Pühendan Anna-Mariale, Alieenele, Merilinile
ja paljudele teistele, kes pole poppide seas!

Ämblikukartlik murekiri

Tere! Mul on hirmus kartus ämblikute ees, see on nii suur, et ma ei julge isegi raamatust ämbliku pilti vaadata. Peale selle elan ma veel maal, kus on palju ämblikke. Mida küll ette võtta?

S. Tartumaalt

Triibu-Liine vastab:

Kulla S! On täiesti normaalne, et inimesed midagi kardavad – see, kes üldse midagi ei pelga, on ikka üks tuim tükk küll! Ämblikukartus on mõnedel alateadvuses: võib-olla on eeskujuks mõne pereliikme hirm

selle tööka võrgukuduja ees, võib-olla on aga varases lapsepõlves nähtud (oi-oi kui suurt!) ämblikku kiiresti läheneemas. Rahvasuu ütleb küll, et ämbliku nägemine tähendab õnne, aga sellegipoolest leidub inimesi, kellel on paaniline kartus ämblike ees ehk võõrsõnaga öeldes **arahnefoobia**.

Foobiaste ehk kartuste "menüü" on vapustavalt suur: ainuüksi a-tähelga algavaid foobiaid arvatakse olevat ligi 70, näiteks ablutofoobia on hirm vanniskäigu ees, ahlufoobia – pimedusekartus, ailurofoobia – hirm kasside ees, amakrofoobia (või ka motorfoobia) hirm autosõidu ees ja alektorfoobia hirm tibude ees. Kas mõni neist foobiastest ei paista Sulle naljakas? Püüa nüüd mõelda, et niisama naljakas on ka ämblikku karta! Aga kui Sa ikka kuidagi oma paanilisest kartusest üle ei saa, siis võiksid ära käia lastepsühholoogi juures, kes kindlasti oskab Sind aidata. Selle peale on nad mihklid! Psühholoogideks ei võeta inimesi, kellel on pedofoobia ehk hirm laste ees!

Kes see laulab kotis?

my scene™

Kui Sinu emale oleks esimesel koolipäeval tulnud pähe TELEFON koolikotti panna, siis oleks sellest kindlasti tekkinud ainult paksu pahandust! Sest ega sellal veel taskutelefoni tuntud - vaene väike ema oleks pidanud suure telefoniaparaadi juhtmega tükki ranitsasse toppima! Et kooliteelt koju helistada, selleks tuli linnades minna telefoniputkasse, kahekopikaline münt avasse lükata ja hinge kinni pidades loota, et kõnemasin ikka töötab. Maalastel olid heli-

tamisega veelgi keerulisemad lood... Tänapäeval on mobiiltelefon mõnel mudilaselgi kaelas või taskus, vaat et lausa liivakühvli asemel! Ja mis seal salata: üks Barbie'gi pane välja minnes endale mobla

õla- või käekotti - tema teeb ju järele kõike, mida inimlapsed ette võtavad! Barbie eest kannavad hoolt tema moekujundajad, kuid kangesti põnev oleks teada, missuguses kotis kannaksid Sina, hea lugeja, kõige parema meelega telefoni? Milline võiks Sinu unistuste taskutelefon välja näha ja missugust laulu laulda? Pane aga pea tööle ja joonista oma ideed paberile!

Ootame telefonikotiideid toimetusse 5. oktoobriks! Parimatele auhindadeks Rimonne mobiilihoidjaid!

Maaletooja: RIMONNE

VALGE KÄHVLI ORDU

Kui Kiisu ühel tavalisel kolmapäeva hommikul Valge Kähvli Ordu peakorteri uksele koputas, löid meie kangelaste näod särama. "Lõpuks ometi mõni seiklus!" - mõtlesid nad ning tõttasid üheskoos Põrgusse, et leida lahendus küsimusele: miks on Kiisu vanemad inimesed?

Teekonna jooksul sai Ordu täiendust ühe liikme, nimelt end Maaguks nimetava koera nool. Ja kui tundus, et keegi ei oska enam edasi liikuda, tõttas hea nõuga appi Valge Kähvli Ordu looja Koobas...

Lõhna järgi edasi liikudes jõudsid meie kangelased õige pea rohelise veega allmaajõe juurde, kus neid ootas üsna kummaline veesõiduk...

Ega meil ei jää midagi muud üle, kui paati astuda! Kes ees, see mees!

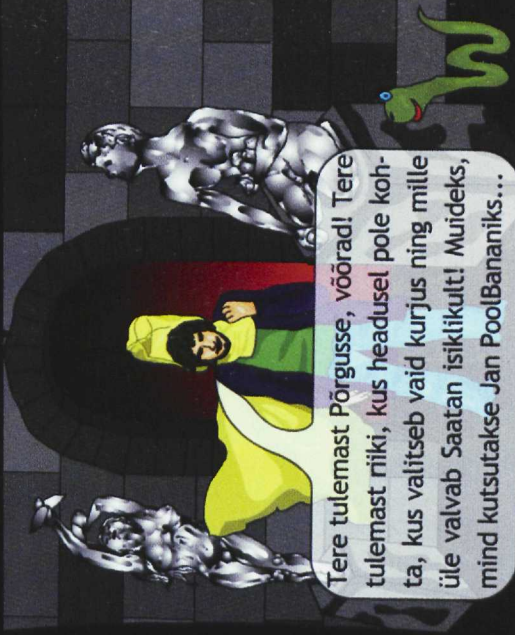
Tere tulemast pardale!

Misasja, rääkiv paat?! Oskad sa öelda, mis meid ees ootab? Me läheme nimelt Saatana juurde.

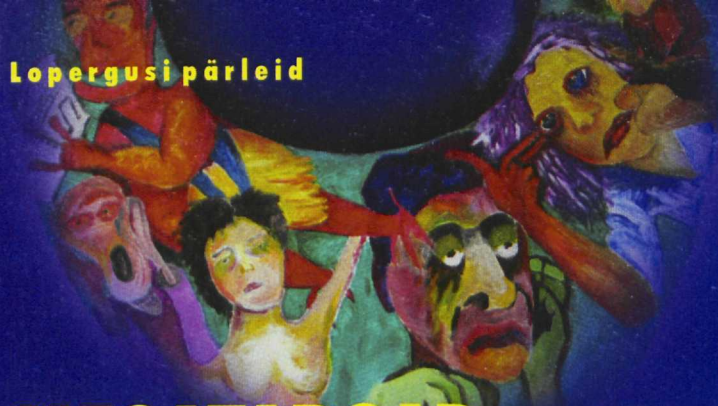
Mina tean vaid seda, et teisel pool jõge, Saatana ukse ees ootab teid Jan PoolBanan. Ohtlik ta ei ole, vaid veidi segane, nii et kartma te ei pea. Vähemalt mitte seni, kuni teile ei hakka huvi pakkuma, miks ta just POOLBANAN on.

Tere tulemast Põrgusse, võõrad! Tere tulemast riiki, kus headusel pole kohta, kus valitseb vaid kurjus ning mille üle valvab Saatana isiklikult! Muideks, mind kutsutakse Jan PoolBananiks...

Järgneb...

Hanna-Briet Jaam Tallinna
Huvikeskus Kullo kunstiringist

MEGATARGAD VASTUSED

■ Kui suur on üks hobujõud?

Üks hobujõud on selline jõud, mis kulub ühe hobuse rakendamiseks ühe tunni jooksul.

■ Milleks kasutatakse männipuud?

Buratinode nikerdamiseks.

■ Mida tähendab sõna "monotoonne"?

Monotoonne on see, kui kogu koor laulab kogu aeg ühte nooti.

■ Mis on keitsrilõige?

See on selline mood, mille järgi ömmeldi Vene keitsrile riideid.

■ Mis on turbiin?

Turbiiniks nimetatakse seda mütsi, mida muhameedlased kannavad.

■ Kuidas peatada ninaverejooksu?

Tuleb nina panna ülejäänud keha alla.

■ Missuguseid haigusi võib suitsetamine põhjustada?

Valutut surma.

■ Mida teeb vesi saja kraadi juures?

Hakkab vilistama.

■ Missugune kliima on troopikas?

Troopikas on nii kuum, et sealsed inimesed on sunnitud elama kuskil mujal.

■ Kuidas avastati Ameerika?

Kolumbus eksis Indias ära ja otsustas, et nimetab selle Ameerikaks.

Sinust, minust ja maailmast

Mõned täiskasvanud arvavad, et laste elu on kadestamisväärselt kerge: muudkui söö, maga, mängi ja käi kenasti koolis – ja ongi kõik! Tegelikult pole laste ega noorte elu olnud kunagi probleemidest vaba, ainult et paljudest muredest pole lihtsalt olnud kombeks kõnelda.

Projekti KäsiKäes kaudu on ilmunud huvitav raamat "MinaSinaMina", mille kaante vahele on kogutud noorte arvamusel elust, iseendast, armastusest, sõprusel ja muust, mis on tähtis igas vanuses inimese jaoks. Sõna saavad nii eesti kui ka vene rahvusest õpilased. Võib-olla aitab mõni pihtimus ka lugejal leida lahendusi oma muredele? Mõni lugu võib aga tekitada hoopis kergendustunde: sellise portsu otsa pole mina küll kukkunud ega kuku ka edaspidi!

"MinaSinaMina" juurde kuulub ka samanimeline film, mille režissöör on **Erle Veber**. Raamatu koostasid **Sirle Blumberg** ja **Triin Siiner** ning kirjastas L.F.F. Group. Rohke fotomaterjal pärineb **Annika Haasilt**.

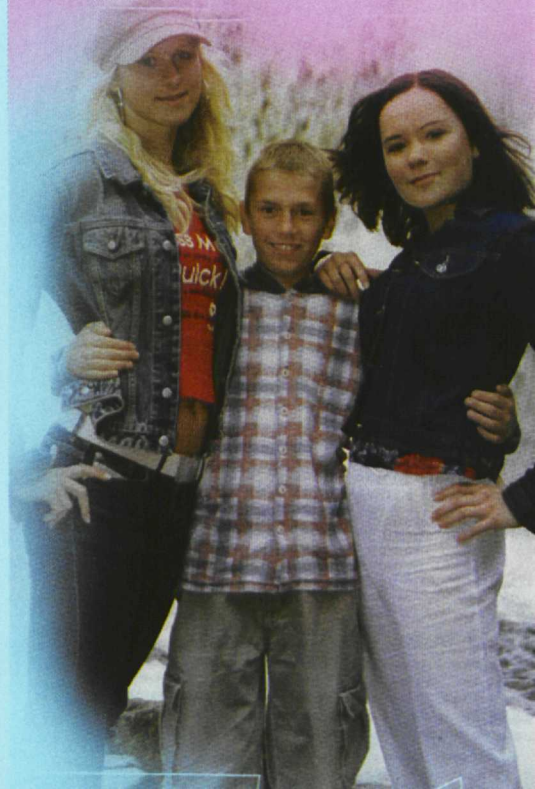
Kui oled raamatu ostnud või raamatukogust laenutanud, siis kirjuta kindlasti meilegi, milliseid mõtteid ja arvamusel "MinaSinaMina" Sinus tekitas, eks!

NOPPEID KIRJATÖÖDEST

- Esimest Potteri raamatut lugesin kaks päeva hinge kinni pidades.
- Magama jäin alles siis, kui olin kõhu peale selili heitnud.
- Alati teeb rõõmu, kui rõõmsad näod ehitavad oma kätega maja.
- Sain kohe aru, et midagi halba on juhtunud, sest koer karjus ebainimliku häälega.
- Treener hüppas hobuse selga ja ratsutas hirnudes meie ees.
- Revolutsionäärid läksid kaevu juurde ja pesid oma nägusid kuni vööni.
- Mahtra sõjas said mehed mõisa tallis peksa, sest kuulipildujat polnud veel avastatud.
- Direktor tahtis midagi öelda, aga avanen üks sulges kogemata ta suu.
- Kass lidus haukudes koera ees.
- Siis võttis vang noa ja laskis end maha.
- Kangelane oli väga pikk – vähemalt kaks kuupmeetrit.
- Tuletõrjajate saabudes jooksis majast välja vapper koer, laps süles.
- Väiksest peast olid Eno Rava lemmikraamatud "Sipsik" ja "Naksitrallid".
- Juhan Liivil on palju värve: kollane köht ja must lagi.
- Lydia Koidula armastas oma isamaad, kuigi oli naine.
- Minu sünniaastal pandi eestlased Balti ketti, aga nad laulsid ennast jälle vabaks.
- Kui Kalevipoeg halli ära lõhkus, pani ta isa omale sinililled silmadele.

Pärle saatis õpetaja Meeli Tallinnast

Valgel tasandil oli kuldne suvi

White Label on bänd, mis sai kokku pisut enam kui 2 aastat tagasi ja sinna kuuluvad Janno, Annaliisa ning Kristi. Algsest klubibändist on väljakasvanud Eesti tantsumuusika üks lipulaevu ja kontsertiderohke suvi tõi selle pundi rahvale veelgi lähemale. Küsisimegi neilt, mida uut White Labeli elus ja argipäevas on.

■ Kuidas White Labeli suvi läks?

Janno: Suvi sujus normaalselt, võib öelda et White Labelil läheb hästi – on tööd ja saab ka normaalselt puhata.

■ Kus ja kuidas sünnivad teie lood?

Kristi: Seda, kuidas meie lood sünnivad, me ei tea. Seda peaks lugude kirjutajatelt küsima. Enamjaolt jõuavad meieni juba päris valmis teosed – tihti peale on muusika ühe ja sõnad teise inimese kirjutatud. Enda lugudest kõige suuremat lemmikut pole. Mulle isiklikult meeldivad rohkem sellised südamlikumad lood.

■ Millega vabal ajal tegelete ja mis musa ise kuulate?

J: Kuulan kõike, sest olen eklektik.

K: Igasugust muusikat kuulan. Kuigi hard rock, heavymetal ja säärased stiilid mulle kohe üldse ei istu.

Annaliisa: Muusikat kuulan nagu Jannogi seinast seinast – nii poppi, rocki, indie, jazzi – vastavalt tujule ning olukorrale. Vabal ajal ma kas sehkendan ringi või olen kodus rahulikult, loen raamatut või olen koos heade sõpradega.

■ Kui satuksite üksikule saarele, mille võtaksite kaasa?

J: Süüa, juua, tikud, telgi, magamiseks tarviliku. Kõike, mis eluks vajalik.

K: Piiirangut polegi? No söök, jook, hambahari, telk, padi ja tekk, madrats. Kui võimalik oleks, siis terve voodi. Tikud ka kindlasti. Ja kui peale "millegi" võib veel "kellegi" ka võtta siis – oma kõige kallima võtaks ka kaasa.

A: Hmm. Kui see saab olla ainult üks asi, siis kallima või hea sõbra. Kui aga mitu, siis ikka sellised asjad, millela üldiselt raskeks läheks.

■ Kui te bändi ei teeks, mis te siis teeksite?

J: Täpselt samu asju, mis praegugi, aga siis lihtsalt bändi poleks.

K: Arvan, et ma laulaksin ikka. Ainult et peegli ees ja juukseharjaga.

A: Oleksin korralikum tudeng Tartus (või siis ka mitte). Aga kindlasti tegeleksin sellegipoolest muusikaga. Kitarr toanurgas ootabki, millal mul rohkem aega talle pühendada on.

White Labeliga ajas juttu Riina Jussila

Aleksi Turovski

on range kord Loomade koolis

Metsas, põllul ega ka džunglis koolikella ei helistata – vähemasti ei suuda inimkõrv seda kinni püüda. Kas elevantile annab loodus kohe sünnilt elutarkuse kaasa ja kas kitsetal mõistab koolis käimata suutäisi lugeda? Kuidas loomad tarkust taga ajavad, seda küsime oma healt vanalt sõbralt onu Aleksilt.

■ Naised on põhilised koolitajad

Tegelikult on lood nii, et ka loomade seas toimub pidev õppetöö. Ja nii nagu meie koolides, on ka loomariigis enamjagu pedagoogidest naisterahvad – nimelt emad.

Näiteks suurtes elevantikarjades on valitsejaroll kõige parema mälu aruka emaelevandi käes. Isased ajavad oma asju kuskil elevantiklubides – kui neid vajatakse, siis kutsutakse nad muidugi infrahelisignaali kohale. Kui elevantipoisid saavad 12-13-aastaseks, siis saadetakse nad isside juurde õppust saama, kuid seni tegeleb nende õpetamisega ema. Pisike elevant oskab algul väga vähe – isegi lonti ei mõista ta esialgu kasutada. Sellega võib ta küll mängida ja arvata, vasti on see tema meelest väga lõbus, kuid londi abil näiteks janu kustutada ta ei oska, seda õpib ta mitu kuud. Juua oskab elevantitita vaid suuga, ning selleks peab ta koos emmega minema vette, kuni see talle õlgadeni ulatub. Ema valvab, et lapsele vett kõrva ei läheks ja et krokodillid ei tükiks mudilast kimbutama.

Emaelevant ise on meisterlik londikasutaja: sellega võtab ta pojukesel kõhu ümbert kinni ning kannab lapse sinna, kuhu vaja, samuti täidab lonti vajaduse korral veekruusi aset: ema tõmbab oma londi vett täis ja laseb selle siis pojukesele suhu. Lont sobib suurepäraselt ka dušiks: elevantilaps peab maast-madalast õppima puhtusest lugu pidama.

■ Tark toitumine

Elevantibeebid on tublid kaalujälgijad: nad võtavad päevas juurde mitu kilo! Loodus on tark – kõigil imetajatel, kelle pojad peavad kiiresti kasvama ja sünnist saati liikuma, on väga rammus piim. Antiloobipiim on näiteks 15-protsendilise rasvasisaldusega, kuid eriti rammus piim on vaaladel, kuna vaalapoegade imetamine toimub vees ja suur osa piimast läheb paratamatult vette, niisiis peab piim olema niivõrd võimas, et ka see emapiima pluss merevee kokteil toidaks suure vaalabeebi ära.

Söömine on väga tähtis osa meie kõigi elust, ja ses suhtes on loomaemad head asjatundjad. Kui näiteks koerakutsikas võib oma kõhu lausa trummiks süüa ja seejärel tükk aega asemel lesida, siis sõraliste ja

kabjaliste emad annavad oma lastele piima väikeste portsjonitena, et nende maimukesed õpiksid käbedasti liikuma. Kui antiloobi-, hobuse- või hirvelaps tahaks veel maiustada ja nõuab: "Kus on minu lutipudel?", siis teatab ema seepaale: "Jookse aga jookse, küll mõne aja pärast saad jälle!"

Kui sünnib väike antiloop, siis lakub ema ta puhtaks ja kuivaks, et lapsuke ei külmetaks ja seisab seejärel tallekese kõrval, kuni see jalule tõuseb. Vastsündinu jalad teevad algul, mida tahavad, aga kui laps seab sammud valesse suunda, siis tõukab ema ta ninaga või koguni jalaga jälle pikali, kui aga tall liigub õiges suunas – udara poole –, saab ta keelega pai. Seejärel hakkab antiloobiema tasapisi liikuma – see ongi kiire käimaõpetamise kursus. Ega antiloobiemme pole kitsim kui koeraema, kuid sõraliste-kabjaliste pojad on ohutuse mõttes kogu aeg ema juures, seepärast ei saa nad end oimetuks süüa, vaid peavad olema kogu aeg heas vormis, et jõuaksid emale järele joosta.

Noizmakazile esitatud küsimuste eest pälvisid CD-auhinnad Kärt ja Margol Tartumaalt ning Indrek Harjumaalt. Ning siin on siis Tommyboy ja Alko vastused.

■ **Miks valisite bändi nimeks just Noizmakaz?**

Alko: Minu mäletamist mööda tuli selle nimega välja Tom ja see tundus meid tollal päris hästi iseloomustavat. Olime siis alles n-ö free style grupp st. kirjutasime tekste ja käisime Waldhof Music Factorys neid lääne artistide biitidele harjutamas, müra tegemas: P

■ **Millest saate mõtteid uute laulude kirjutamiseks?**

Tommyboy: Arvan, et inspiratsiooni pakub iga uus päev ja kogu elu meie ümber. Iga minut juhtub ju midagi naljakat, kurba või põnevat, nii et inimesed ja nende tegemised on me muusika inspiratsiooniallikaks nr. 1.

■ **Kui vanad te olete?**

Alko: 24

Tommyboy: Vanem kui leib:P... no tegelt 29!

■ **Miks hakkasite just räpiga tegelema? Kas teil on ka mõni eeskuju?**

T: Mina huvitusin räppmuusikast teismeliseas ja see tundus lihtsalt lahe ja teismoodi – et kuidas on võimalik nii kiiresti ja huvitava rütmiga rääkida, lahe näis kogu see natuke muu maailma suhtes üleolev suhtumine ning mis seal salata, ka huvitav riietusstiil. Mõttesügavuse otsimine on lisandunud veidi hiljem, algselt oli räpp minu jaoks ikkagi parim peomusa ja räppariks olemine andis võimaluse olla peo keskpunkt. Eeskujud – kindlasti kõik nn. "vanakooli" räpparid nagu KRS ONE või Run DMC, tegelikult pean oma eeskujuks kõiki räppareid, kellel on midagi asjalikku öelda.

A: Minagi tutvusin räpiga teismelisena. Esimese kasseti, milleks oli House of Paini teine album, leidsin oma vanema venna riulist. Algselt kuulasin lihtsalt muusikat, kuid ühel hetkel hakkas huvitama ka see, millest mehed räägivad ja see paelus veel enam ning tõukas ennastki mõtteid paberile panema.

■ **Mida arvate teistest Eesti räpparitest?**

T: Arvan hästi neist, kes oskavad seda kunsti, mitte ei pillu huupi solvanguid või ei peida ennast kõr-

geks keeratud hääle taha. Paaril viimasel aastal on Eesti hiphop-liikumisse ilmunud uusi ja huvitavaid noori räppareid nagu näiteks Põhjamaade Hirm, End - L, Scabere ja WST

■ **Milliseid naljakaid seiku on teil esinemistel juhtunud?**

T: Noh, selliseid tehnilisi viperusi on kõige sagedamini ette tulnud, meelde tuleb, kui ühes noorte keskuses esinedes cd-mängija hüppas nii paraja intervalliga, et iga loo algusest sai teha umbes salmi jagu. Veel tuleb meelde juhused, kui meie kunagine kaaslane MC Small suutis ennast jalgupidi mikrijuhtmesse mässida ja oleks peaaegu lavalt alla lennanud.

A: Algasajal oli igasuguseid mikrofonivilistamisi ja muud jalaga segada, aga meenub veel üks Tartu noorteüritus, kus rahvale nõ "viit visates" mul käest kinni haarati ja sikutama hakati. Eks ma siis sikutasin vastu, kuni nemad järele andsid ja mina selle peale selili lavale lendasin.

■ **Miks otsustasite uue plaadi välja anda eesti keeles?**

T: Tegelikult läksime ju eesti keeles räppimisele üle juba oma eelmise 2001 ilmunud plaadi lõpus, nii et "Valitud mõtted" ei olekski saanud tulla mingis muus keeles peale emakeele. Me mõlemad arvame, et emakeeles on kõige selgem ja lihtsam oma mõtteid väljendada ja kuulajad saavad meist kõige paremini aru.

■ **Kas räppi tehes tuleb kindlasti ka luuletamist osata?**

T: Mingil määral kindlasti, aga kuna tegemist on suhteliselt reeglitevaba loominguvormiga, siis see "luuletamisoskus" ei ole alati primaarne. Pigem on oluline, et suudaksid oma juttu koos muusikaga rütmis rääkida. On päris palju räpplugusid, mis luuletusena lugedes kõlaksid igavalt, kuid koos muusikaga on väga šefid.

■ **Kas räppimine vajab ka jõudu, s.o. kas te tegelete ka mingi spordiga?**

T: Ikka, ikka – katsu ise 45 minuts kuni tund mööda lava karata ja karjuda. Tegelikult on minu suuremad sportimised jäänud ikka keskaegadesse. Vahel, kui südametunnistus liiga piinama hakkab, siis otsin hantli voodi alt välja või sõidan vanematele külla puid lõhkuma.

A: Hetkel enam ei tegele, aga, jah, live'i andmine on siiski ka päris korralik füüsiline pingutus. On olnud kontserte, mille järel lihtsalt lava taha kuhugi pingile maandunud ja pool tundi hinge tõmban.

■ **Mida teete vabal ajal?**

A: Räppi!

■ **Kas teil on oma videod ja mis nimega?**

Otseselt Noizmakazil on olemas üks video loole "Monument". Loodetavasti saame selle varsti ka oma netilehele üles. Praegu on seda võimalik hankida ainult, ostes meie esimese singli "Miski muu ei loe".

■ **Mis on teie lemmiklaul?**

A: See vahetub pidevalt, praegu meeldib näiteks üks laul, mida Tom mulle enda pool lasi aga mille nime ma ei tea ja Chalice'i uus album ka, mis hetkel mängib.

T: Uhh, neid lemmikuid on tegelikult nii palju, et ainult paar lugu esile tõsta oleks patt.

■ **Kas teil on fänniklubi ja kodulehekülg?**

A: Fänniklubi kohta ei ole küll midagi kuulnud.. Et siis mida te oodate, teie võite olla esimesed:!) Kodulehekülg on küll olemas ja asub aadressil <http://noizmakaz.illlab.ee/>

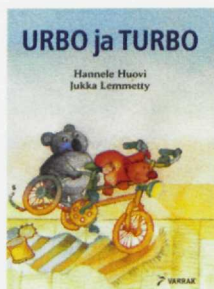
■ **Missuguse räppariga tahaksite koos esineda? Kas näiteks Eminem meeldib teile?**

T: Kindlasti oleks lahe mõne oma eeskujuga koos lugusid teha – House of Pain või Dilated Peoples näiteks. Aga meil on õnn olnud koos mussi välja mõelda päris mitme eesti ja paari piiritagusegi sõbraga. Eminem? Ei-ei, pigem prooviks olla Erinev.

Urbo ja Turbo teevad karutükke

Võib-olla oled juba tuttav Urbo ja Turboga – kahe väsimatu karumõmmiga? Soome kirjaniiku **Hannele Huovi** loodud tegelased on teispooll lahte laste seas väga armastatud ning neist on tehtud nukufilmegi. Autor ütleb, et Urbo ja Turbo naeravad palju. Ja et naerimine teeb paksuks, on nad mõlemad üsna pontsakad. Tegelikult naeravad ilmselt lugejad mõmmide üle rohkem kui karud ise, sest mõlemad võtavad kogu aeg midagi asjalikku ette... ainult et kõik nende asjalikud ettevõtmised lõpevad ikka mingi pahandusega. Raamatusse on kunstnik **Jukka Lemmetty** joonistanud palju lõbusaid pilte ja kõige lõppu on lisatud kaks Urbole-Turbole pühenatud laulu, nii et sinu lasteaiaees öele-vennale on ta kindla peale kenaks kingituseks. "Urbo ja Turbo" tõlkis **Mare Ollisaar** ja avaldas kirjastus Varrak.

Lillepidu kaante vahel

Varrak on teinud ilusa kingituse ka kõigile, kes tunnevad huvi looduse – eriti aga lillede vastu. **Siiri Konkku** "Laste lille-raamatu" abil saad tuttavaks paljude lilledega, keda nägupidi ehk juba tunnend, nimepidi aga mitte. Tore on see, et kõigist kirjeldatud lilledest on tehtud ka fotod – nii on neid looduses lihtsam ära tunda ja kas või herbaariumisse koguda!

Sangarliku kloostrihiire hirmpõnevad seiklused

Inglise kirjaniku **Brian Jacques**'i "Vahva hiir Matthias" oleks tegelikult tulnud kätte võtta suvel – siis, kui ei pidanud hommikul vara ärkama ja kooli tõttama. Tegu on nimelt põnevama raamatuga, kui eemalt vaadates paistab. Redwalli kloostri elav noor ja tormakas Matthias võtab endale suure ja ülla ülesande: päästa oma kodupaik kurikuulsa ja halastamatu röövli Cluny vägede käest. Selleks peab ta kõigepealt leidma legendaarse Martini võlumõõga, ning teadagi ei saa Matthias hakkama ilma sõprade ja liitlasteta. Põnevale sündmustikule lisab muhedat võrtsi see, et kõik tegelased – nii õilsad kangelased kui ka alatud kurikaerad – on tegelikult loomad. Tublide kloostrihiire roosiline elu satub ohtu kohe, kui silmapiirile ilmub ahne ja õel rotiarmee.

...

Cluny oli tulekul!

Ta oli suur ja sitke, jõle rott, sakris kasuka ja kõverate sakiliste hammastega. Ta kandis musta silmalappi; silm oli tal võitluses havipurakaga välja kistud.

Cluny oli kaotanud ühe silma.

Havi oli kaotanud oma elu!

Mõned ütlesid, et Cluny on Portugali rott. Teised ütlesid, et ta tuli džunglist, kaugelt teiselt poolt laia ookeani. Keegi ei teadnud kindlalt.

Cluny oli laevarott; kõige suurem, kõige metsikum närliline, kes kunagi laevalt maale hüpanud. Ta oli must, ta suurt libedat keret katsid üleni hallid ja roosad armid, alates märjast ninaotsast, mööda kollase-rohelisekirjust silmast, üle kummagi räsitud kõrva piki rasket söödikutest puretud selga alla kuni tohutu piitsasarnase sabani, mis oligi talle ta tiitli teeninud: Cluny Rooskaja.

Nüüd sõitis ta heinavankri tagaotsas koos oma viiesaja poolehoidjaga, võimsa rotiarmeeaga: kloaagirotid, kõrtsirotid, vesirotid, sadamarotid.

Kuidas noor Matthias mõrtsukavägedega võitleb, sellest loe juba raamatust. Seiklusuutu on tõlkinud **Tiia Rinne** ja välja andnud kirjastus Tiritamm.

Salapärase suveraamat

Reet Made pikem jutustus "Salaroheline hiis" on mõeldud juba veidi vanematele lugejatele ning pajatab neljalapselise pere esimesest suvest uues maakodus. Peategelased Marit ja Kärt on küll linnatüdrukud, kuid metsa rüpes asuv vana talu pakub neile nii palju põnevust, et nad ei jõua kuidagi suvevaheaega ära oodata. Seiklusi, sekeldusi ja salapära on raamatus rohkesti – lisaks tavalistele lastele saame tuttavaks koguni murveide tütarde ja haldjatega! Eriti põnevaks läheb asi siis, kui murveide lapselaps Reio viib Mariti kaasa haldjate jaanipeole, kuhu muidu tavalised surelikud ei pääse!

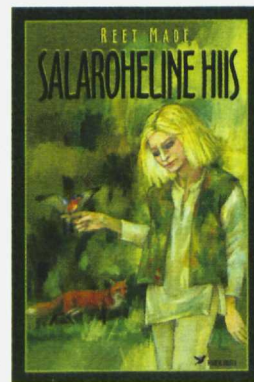
...

Muruneid plaksutas. Käte kokkulöömisel ei kõlanud aga tavaline plaks. Seegi heli oli õrnade kellukestega võrtsitatud. Helisev käteplagin oli mürguandeks. Majast hakkas õue pudenema noori neide. Aina tuli ja tuli... Nende kleidid olid ema rüüga samas helerohelises toonis, juuksed aga mahedalt samblarohelised. Erinevus peitud neidude vanuses ja kasvus, erinäolised olid ka nende vestid ja peaehted. Enamik kandis lihtsat lillepärga, vaid mõnel olid juustes pidulikumat lilleseadeid. Nõnda kaunist kui Reio emal polnud siiski kellelgi.

"Jaluta natuke omapäi, ma lähen emale appi," ütles Reio. "Õuel võid igal pool ringi vaadata, aga väravast ära välja mine. Mets kubiseb täna haldjatest ja kõik neist pole sugugi head."

Vähe sellest, et mets kihises, sahis ja raksus loendamatu loomadest, lisaks veel ka haldjad! Tänan, ei! Marit ei astu Murula õvelt sammugi eemale.

"Salarohelise hiie" illustreeris **Tiina Reinsalu** ning kirjastas Koolibri.

Õpetaja unenägu

Leelo Tungal

Ingrid Kajak

1. Õ-pe-ta-ja o-ma töö-ga kõn-di-ma peab nõo-ri mõö-da. Sir-ge selg, so-
 liid-ne tu-ri, ta ei to-hi ol-la ku-ri e-ga ü-le-a-ru hea,
 sest et mi-ne lap-si tea! 2. Ta peab muud-kui õ-pe-ta-ma, pa-han-du-sed lõ-pe-
 ta-ma, se-ga-du-sed jut-ti sead-ma, ab-so-luut-selt kõi-ke tead-ma,
 ei ta to-hi pra-ga-da e-ga tun-nis ma-ga-da.

3. A-ga üks-kord õ-pe-ta-ja u-nes võt-tis ma-ha a-ja, läks siis sui-sa
 pa-ha-pea-le, pa-ha poiss sai na-ha pea-le, teist ta tu-tis tas ja siis kol-man-da ta
 nur-ka viis, tuis-kas rin-gi, tu-li ta-ga, klass jäi vä-ga vaik-seks, a-ga -
 4. C-D-klap-id kõr-vus, õps see too-lil le-sis ja sõi krõp-se.
 Är-kas õps. Nüüd mõt-leb, kust u-ne-le saaks se-le-tust.

BIONICLE®

KANGELANE VÕI KOLETIS?

VÕIDA
AUHIND!

Visorakkide mürgi mõjul on Toa Metrud muutunud salapäraseks Toa Hordiklasteks! Nüüd on nad poolenisti Toad ja poolenisti koletised ning peavad võitlema omaenda pimedaima poolega, et päästa Metru Nui ja Matoran!

Kes on Toa Metrude mürgised vaenlased?

Tähista ristiga

Toa Hordiklasted Rahagad Visorakid

Nimi: _____

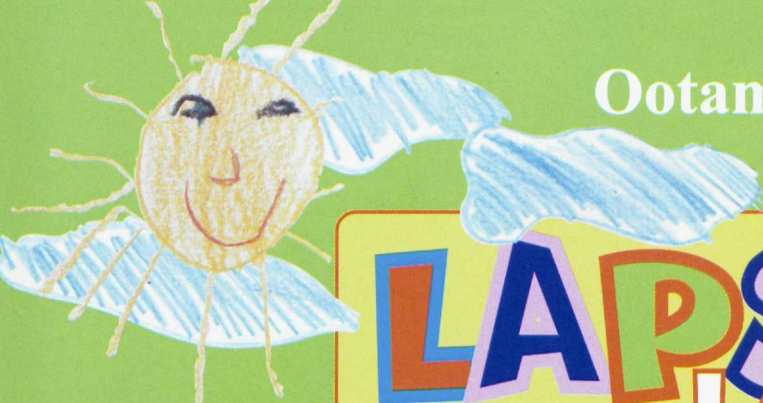
Aadress: _____

Vastus saada hiljemalt
5. oktoobriks aadressil:
Hea Laps, Harju 1,
10146 Tallinn

LEGO

Ootame kõiki peresid messile

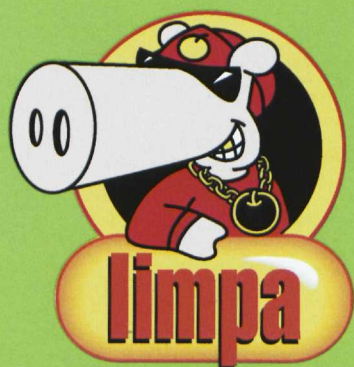

LAPS JA PERE 2005

SAKU SUURHALLI
8. ja 9.oktoobril
kell 10-17

Korraldaja:

TAVECO
design
www.taveco.ee

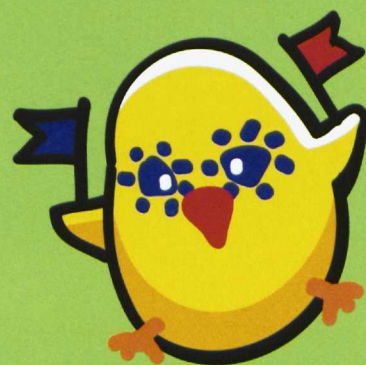

- Limpaga limpsi limpsimine

DRAAKON

- Draakoni mängutunnid

- Tibu täringu-mäng
- Selveri köögi väikesed kokad

- Lõvi Leo liikluslinn
- Pere ja Kodu kaanepõnnid
- meelelahutusprogramm
- seminarid ja õpitoad lastevanematele
- uudistooted ja -teenused kogu perele

Meisterda oma **PURGINOTSU** ja too ta kaasa suurele **PURGINOTSUDE** näitusele!

Õpetust loe täpsemalt www.taveco.ee

PE^B₂ 1378 2005,9

SES Creative sarja mänguasjad on loodud pakkumaks lastele maksimaalset põnevust ja naudingut mängimise ajal. Komplektide valmistamisel on eelkõige mõeldud laste arendamisele ning see on ühendatud laste jaoks põneva tegevusega. SES pakub näpuvärve, põnevat valamist kipsist ja meisterdamist mosaiikhelmestest ning komplekte ka tulevastele tiseritele. Samuti on valikus kaasahaaravaid ehete valmistamise komplekte, kus tüdrukud saavad valmistada oma maitse järgi originaalseid ehteid. SES komplektidest valminud tooted on kordumatud, kuna iga lapse fantaasia ja mõttemaailm on ainulaadne.

Külasta „Laps ja Pere 2005” messi ja veendu selles ise!

www.anvol.ee